A Guide

TO

MACMILLANE'S

NEW ENGLISH READERS NO. I.

(મેકમિલન ન્યુ ઇંગ્લીશ રીડર નં. ૧ લાના
અર્થ વિગેરેની નોટ.)

Published and sold by

RANCHHODLAL MOTILAL.
Bookseller and Publisher.
Richey Road—AHMEDABAD.

આવૃત્તિ ૩ જી   પ્રત ૧૨૫૦   સને ૧૯૧૭

Printed by Trikamlal Sankalchand Bhavsar
and Keshavgir Ramgir Goshai at
The Crown Printing Works–Richey Road,
Ahmedabad.

Re. 0—8—0

A GUIDE

TO

Macmillan's New English Readers

READER I.

1

OUR SCHOOL—અવર સ્કૂલ—અમારી નિશાળ.

Govind—ગોવિંદ—વિદ્યાર્થીનું નામ.
Was going—વૉઝ ગોઇંગ્—જતો હતો.
To School—ટુ સ્કૂલ્—નિશાળે. Monday—મન્ડે—સોમવારે.
Morning—મૉર્નિંગ્—સ્હવાર.
On Monday morning—સોમવારની સ્હવારે.
Just then—જસ્ટ્ ધેન્—તેજ વખતે.
Gopal—ગોપાલ—વિદ્યાર્થીનું નામ છે.
Came in—કેઇમ્ ઇન્—અંદર આવ્યો.
To see—ટુ સી—મળવાને.
Is—ઇઝ્—છે. (થાય છે)
Friend—ફ્રેન્ડ—ભાઇબંધ.
Him—હિમ્—તેને
His—હિઝ્—તેનો.
He—હિ—તે.

Lives—લિવ્ઝ—રહે છે. In—ઇન્—માં.
The next house—ધિ નેક્સ્ટ હાઉસ—પડખેનું ઘર.
Good—ગૂડ—સારૂં. Morning—મૉર્નિંગ્—સ્હવાર
Good morning—સ્હવારની સલામ. ટીપઃ—જ્યારે બે માણસો સ્હવારમાં મળે છે ત્યારે ઇંગ્રેજી ભાષામાં Good morning બોલવાનો રિવાજ છે.
Are—આર્—છે. You—યુ—તમે.
Going—ગોઇંગ્—જતો.
Are you going to school—તું નીશાળે જાય છે કે? (થાય છે.
Yes—યસ્—હા.
It is time to go—ઇટ્ ઇઝ્ ટાઇમ્ ટુ ગો'—જવાનો વખત
I am just starting—આઇ એમ્ જસ્ટ્ સ્ટાર્ટિંગ્—હું હમણાંજ ઉપડું છું.
Starting—સ્ટાર્ટિંગ્-ઉપડતો. Will take-વિલ્ ટેઇક્-લઇ જશે.
Me—મિ—મને. With—વિથ—સાથે.
With you—તારી સાથે.
My father—માય્ ફાધર્—મારા બાપા (એ).
Told—ટોલ્ડ્—કહ્યું (હતું). To go—ટુ ગો'—જવાનું
To your school—ટુ યૉર સ્કૂલ—તારી નિશાળે.
May I come—મે આઇ કમ્—હું આવું?
Oh—ઓહ—અરે.
Come along—કમ્ ઍલૉન્ગ્—ચાલ.
Will take—વિલ્ ટેઇક્—લઇ જઇશ.

See—સી—જો. Here—હિઅર—અહિ

Picture—પિક્ચર—ચિત્ર. Of—ઑાફ—નું.

Class-room—ક્લાસ રૂમ—વર્ગનો ઓરડો.

Here is a picture of my class-room-અમારા વર્ગના ઓરડાનું ચિત્ર આ રહ્યું.

It was drawn—ઇટ્ વૉઝ ડ્રૉન્—ચીતરવામાં આવ્યું હતું.

School-writer—સ્કૂલ રાઇટર—નિશાળનો ચિત્રકાર.

What—વૉટ્—કેવું શું. Nice—નાઇસ—સુંદર.

What a nice picture—કેવું સુંદર ચિત્ર.

Can see—કૅન્ સી—જોઇ શકું છું. In it--ઇન્ ઇટ્—એમાં

There—ધૅર—ત્યાં. There you are—પેલો રહ્યો તું.

Sitting—બેઠેલો.

At a table—ઍટ એ ટેબલ—મેજ ઉપર.

Three—થ્રી—ત્રણ. That—ધૅટ્—તે.

Not—નૉટ્—નહિ. Is not-ઇઝ્ નૉટ્—નથી,

Desk—ડેસ્ક્—ઢળતું મેજ; ઢળતી પાટલી.

And—ઍન્ડ્—અને. Other—અધર—બીજા.

Boys—બૉયઝ્—છોકરા.

Are sitting—આર સિટિંગ્—બેઠા છે.

Bench—બેન્ચ—પાટલી.

In front of us—ઇન્ ફ્રન્ટ ઓફ્ અસ્—અમારી આગળ,

Slates—સ્લેઈટ્સ—પત્થર પાટીઓ.

Are lying—આર લાઇંગ—પડેલી છે.

Behind–બિહાઇન્ડ–પાછળ Another–અનધર્–બીજું.
Four–ફોર–ચાર. More–મોર–વધારે, બીજા.
Them–ધેમ્–તેમને. You–યુ–તું.
Too small–ટૂ સ્મોલ–ઘણુંજ ન્હાનું.
But–બટ્–પણ Boy–બોય્–છોકરો.
One–વન્–એક Who–હુ–કોણ.
Tall–ટૉલ્–ઉંચો.
Gentleman–જેન્ટલમૅન્–સદ્દગૃહસ્થ.
Standing up–સ્ટૅન્ડિંગ્ અપ–ઉભો રહેલો.
Who is that tall gentleman standing up–પેલા ઉભા રહેલા ઉંચા સદ્દગૃહસ્થ કોણ છે?
Has–હૅઝ્–ની પાસે છે. To have (ટુ હૅવ્) નું ત્રીજા પુરૂષ વર્તમાનકાળનું રૂપ Has થાય છે.
A turban–એ ટર્બન્–પાઘડી.
He has a turban on–તેમણે પાઘડી પહેરી છે.
Class master–ક્લાસ માસ્તર્–વર્ગના શિક્ષક.
Master–માસ્તર્–મહેતાજી, શિક્ષક.
What–વોટ્–શું.
Is doing–ઇઝ્ ડુઇંગ્–કરે છે. To do (ટુ–ડુ–કરવું) ના ત્રીજા પુરૂષનું વર્તમાનકાળનું રૂપ Is doing થાય છે.
What...doing–તે શું કરે છે? Us–અસ્–અમને.
Is teaching–ઇઝ્ ટીચીંગ્–શીખવે છે.
His–હિઝ્–તેનો. Left–લેફ્ટ્–ડાબો.

Hand–હૅન્ડ-હાથ. On–ઑાન્–ઉપર.

Globe–ગ્લોબ–પૃથ્વીનો ગોળો.

His left hand is on the globe–એમનો ડાબો હાથ પૃથ્વી-
ના ગોળા ઉપર છે.

Finger–ફિંગર્–આંગળી.

Is pointing–ઇઝ્ પૉઇન્ટિંગ્–આંગળી કરે છે. To point (ટુ પૉઇન્ટ્–આંગળી કરવી) નું ત્રીજા પુરૂષનું ચાલુ વર્તમાનકાળનું રૂપ Is pointing થાય છે.

To India–ટુ ઇન્ડિયા–હિંદુસ્તાન તરફ. ટીપ–વિશેષ નામનો પહેલો અક્ષર હમેશાં મોટા ટાઇપમાં લખવાનો રિવાજ ઇંગ્રેજીમાં છે.

Is saying–ઇઝ્ સેઇંગ્–કહે છે. (To say–કહેવું તેનું ત્રીજા પુરૂષ ચાલુ વર્તમાનકાળનું રૂપ Is saying થાય છે).

Country–કન્ટ્રિ–દેશ.

This is our country–એ આપણો દેશ (થાય) છે.

Same–સેઇમ્–એના જેવો, એવો. Shape–શેઇપ–ઘાટ; આકૃતિ.

That–ધૅટ્–જે. ટીપઃ–That ઇંગ્રેજી ભાષામાં બે અર્થમાં સર્વનામ તરીકે વપરાય છે. જ્યારે તે તત્પદાપેક્ષક (Demonstrative ડિમૉન્સ્ટ્રેટિવ) સર્વનામ તરીકે વપરાય છે ત્યારે તેનો અર્થ 'તે' 'પેલો' થાય છે. જ્યારે તે સંબધાર્થક (Relative રૅલેટિવ) સર્વનામ તરીકે વપરાય છે. ત્યારે તેનો અર્થ 'જે' થાય છે.

Earth–અર્થ–પૃથ્વી.

The globe has the same shape that the earth has–જેવો પૃથ્વીનો ઘાટ છે તેવોજ (આ) પૃથ્વીના ગોળાનો ઘાટ છે.

Round–રાઉન્ડ્–ગોળ. High–હાય–ઉંચું.

Stand–સ્ટૅન્ડ–ટેકો.

Close to it–ક્લોઝ ટુ ઇટ્–તેની પાસે.

There–ધૅર–ત્યાં. ટીપઃ–There ઇંગ્રેજી ભાષામાં ક્રિયા વિશેષણ અવ્યય તરીકે બે અર્થમાં વપરાય છે. જ્યારે તે જગા બતાવનાર ક્રિયા-વિશેષણ અવ્યય (Adverb of place એડ્વર્બ ઑફ્ પ્લેઇસ) તરીકે વપરાય છે ત્યારે તેનો અર્થ 'ત્યાં' થાય છે. પણ વાક્યની શરૂઆતમાં There ઘણી વખત Introductory Adverb ઇન્ટ્રોડકટરી ઍડવર્બ તરીકે (વાકયની શરૂઆત કરવાને વાસ્તે) વપરાય છે. ત્યારે ગુજરાતીમાં તેનું ભાષાંતર થતું નથી. દાખલા તરીકે ' ઇશ્વર ' છે તેનું ઇંગ્રેજીમાં ' There is God ' એમ ભાષાંતર થાય છે.

Master's–માસ્ટર્સ–શિક્ષકનું. ટીપઃ–'s (Apostrophe S ઑપૉસ્ટ્રૉફિ ઍસ) એ નામને લગાડયાથી નામની છઠ્ઠી વિભક્તિ બને છે. જેમકે Master માસ્તર, માસ્તરનું Master's.

Those–ધો'ઝ્–પેલાં. That (પેલું) નું બહુવચન Those (પેલાં) થાય છે. તે નામ બહુવચનનાં હોય ત્યારે નામની સાથે વપરાય છે. નામ એકવચનમાં હોય ત્યારે નામની સાથે 'પેલું' એવો અર્થ બતાવવાને That વપરાય છે.

Wall–વૉલ–દિવાલ.

They–તેઓ. (He or She or It નું બહુવચન They થાય છે.)

Maps–મૅપ્સ–નકશાઓ. S (એસ) એ નામનું બહુવચન કરવાનું ચિન્હ છે. જેમકે Map–નકશો, Maps–નકશાઓ. Boy–છોકરો Boys–છોકરાઓ.

Of England–ઑાફ઼ ઇંગ્લંડ–ઇંગ્લાંડનો.

When—વ્હેન્–જ્યારે. Will shew–વિલ શો—બતાવીશ.

All–ઑાલ–બધું. Now–નાઉ–હવે.

Let–લેટ્–દેવું.

Let us start–ચાલો આપણે ઉપડીએ.

Or–ઑાર્–અથવા (અહિં આગળ Or નો અર્થ 'નહિ તો' થાયછે).

Late–લેઇટ–મોડું.

Or we may be late–નહિ તો આપણને મોડું થશે.

Fisrt–ફર્સ્ટ–પહેલો.

Term–ટર્મ–છ માસની મુદત; ટર્મ.

To-day–ટુ ડે–આજ.

Opens–ઓપન્સ–ઉઘડે છે. To open નું ત્રીજા પુરૂષ વર્તમાન-કાળનું રૂપ Opens થાય છે.

There–ધેર Introductory Adverb તરીકે અહિં વપરાયું છે. જુઓ આગળની ટીપ.

Many–મૅનિ–ઘણા. New–ન્યુ—નવા.

Have Left–હૅવ લૅફ્ટ્—છોડી દીધી છે, To leave (ટુ લીવ્ છોડી દેવું) નું પૂર્ણ વર્તમાનકાળનું રૂપ Have left થાય છે

Your–યૉર્—તારી; તમારી. Old–ઓલ્ડ્—જુની.

Do not teach–ડુ નૉટ ટીચ—શીખવતા નથી.

English-ઇંગ્લીશ—ઇંગ્રેજી ભાષા. There—ધેર—ત્યાં.

I want—આઇ વૉન્ટ—હું ઇચ્છું છું; મારી મરજી છે.

To learn-ટુ લર્ન-શીખવાની.

I want to learn English-મારે ઇંગ્રેજી શીખવું છે.

Can talk-કૅન્ ટૉક્-વાત કરી શકે છે.

You can talk English-તું ઇંગ્રેજીમાં વાતચીત કરી શકે છે.

Taught-ટૉટ-શીખવ્યું. Teach (ટીચ શીખવવું) નો ભૂતકાળ અને ભૂતકૃદંત Taught થાય છે.

Who taught you to talk-તને વાતચીત કરતાં કોણે શીખવ્યું.

Too-ટૂ—વળી; તે ઉપરાંત Can you read and write English too—વળી તું ઇંગ્રેજીમાં લખી અને વાંચી શકે ખરો કે ?

Knows-નોઝ્-જાણે છે. Well-વેલ-સારી રીતે.

My father knows English well-મારા બાપાને ઇંગ્રેજી સારૂં આવડે છે.

First-ફર્સ્ટ-પહેલાં Then-ધેન્-પછી.

The best-ધ બેસ્ટ-સૌથી સારૂં.

Good-ગૂડ-સારૂં. Better-બેટર-વધારે સારૂં.

Best-બેસ્ટ-સૌથી સારૂં. Way-વે-રસ્તો.

That...to learn-તે શીખવવાનો સૌથી સારો રસ્તો છે.

Very-વેરી-ઘણું. Good-ગૂડ-સારૂં.

Talk English-ઘણી સારી ઇંગ્રેજી ભાષામાં વાતચીત કરે છે.

Will find-વિલ ફાઇન્ડ-માલૂમ પડશે.

Easy-ઇઝિ-સહેલું.
Book-બુક-ચોપડી.
Shall read-શૅલ રીડ-વાંચીશ.
First Primer-ફર્સ્ટ પ્રાઇમર-પહેલી બાળપોથી.
Call-કૉલ-બોલાવવું.
Head master-હેડ માસ્ટર્-હેડ માસ્તર.
What must I call-વૉટ્ મસ્ટ્ આઇ કૉલ-કેવી રીતે બોલાવવા ?
Sir-સર-સાહેબ.
Every-એવ્રિ-દરેક
Play-પ્લે'-રમવું.
Games-ગેઇમ્સ-રમતો.
Is over-ઇઝ્-ઓ'વર-પૂરી થાય છે.
At a time-ઍટ એ ટાઇમ-એકી વખતે.
New-ન્યુ-નવો.
Ball-બૉલ-દડો.
Yesterday-યસ્ટર્ડે'-ગઇ કાલ.
Home-હો'મ-ઘેર.
At home-ઍટ્ હો'મ-ઘેર
Play-પ્લે'-રમવું.
This evening-ધિસ ઇવનિંગ્-આજ સાંજરે.

2

ONE THING AT A TIME-વન્ થિંગ્ ઍટ એ ટાઇમ-એક વખતે એક ચીજ.

Have you brought-હૅવ યુ બ્રૉટ્-તું લાવ્યો છે ?-Have brought એ Bring-[બ્રિંગ્ લાવવું] નું બીજા પુરૂષ [illegible] વર્તમાનકાળનું બહુવચનનું રૂપ છે.

Letter-લેટર્-કાગળ.
Get-ગેટ્-મેળવવું, લાવવું.
So-સો'-માટે.
Gave-ગેવ્-આપ્યો. Give (ગિવ્-આપવું) નું ભુતકાળનું રૂપ. Gave થાય છે.
Read-રેડ-વાંચ્યો. Read (રીડ્-વાંચવું) નાં ભૂતકાળ અને ભૂતકૃદંતનાં રૂપ એનાં એજ રહે છે માત્ર ઉચ્ચારમાં ફેર થાય છે.
Read-રીડ્-વાંચવું;
Read-રેડ્-વાંચ્યું;
Put-પુટ્-મુક્યો.
Put-પુટ્-મુકવું.
Put-પુટ્-મુક્યું.
Put-પુટ્-મૂકેલું એટલે કે ભૂતકાળ અને ભૂતકૃદંતનાં રૂપ Put ધાતુનાં એનાં એ રહે છે.
All-ઑાલ-બધું.
All-day-ઑાલ ડે'-આખો દિવસ.
Took-ટૂક-લીધું. Take (ટેઇક્-લેવું)નું ભૂતકાળનું રૂપ Took થાય છે,
Off-ઑાફ્-દૂર.
Shoes-શુઝ્-જોડા.
Took off the shoes-જોડા ઉતાર્યા. ટીપ:-આ શબ્દો વિદ્યાર્થીએ ધ્યાનમાં રાખવા કારણકે તે વારંવાર વપરાય છે. જોડા ઉતારવા--Too take off shoes; જોડા પહેરવા-To put on shoes.
Garden-ગાર્ડન્-બગીચો; વાડી. Till--ટિલ્-જ્યાં સુધી.
Was tired-વૉઝ્ ટાયર્ડ-કંટાળી ગયો હતો.
While-વ્હાઇલ્-જ્યારે.
Happy-હૅપિ-સુખી.
Might--માઇટ્-જોર.

Halves–હાવ્ઝ–એ Half–(હાફ–અડધું.) એને બહુવચનનો પ્રત્યય S (એસ) લગાડવાથી બને છે.

Things done by halves–અડધી પડધી કરેલી વસ્તુઓ; ટુકડે ટુકડે કરેલી વસ્તુઓ.

Done–ડન્–કરેલું; do (ડુ–કરવું) નું ભૂતકૃદંતનું રૂપ.

Rule–રૂલ–નિયમ. Many–મૅાન–ઘણા.

3

THE KING EMPEROR–ધ કિંગ એમ્પરર–શહેનશાહ.

King–કિંગ્–રાજા. Emperor–ઍમ્પરર્–શહેનશાહ; રાજાધિરાજ

Name–નેઇમ–નામ.

George the Fifth–જ્યૉર્જ ધ ફિફ્થ–પાંચમો જ્યૉર્જ.

Long ago–લૉન્ગ્ ઍગો–લાંબાવખત પહેલાં.

Four–ફો'ર્–ચાર Son–સન્–છોકરો

Greatest–ગ્રે'ટેસ્ટ્–મોટામાં મોટો. Great–મોટો.

Greater–વધારે મોટો Greatest સૌથી મોટો

World–વર્લ્ડ–દુનીયાં. Rules–રૂલ્સ–રાજ્ય કરે છે.

Over–ઓવર્–ઉપર. Any–એનિ–કાંઇ.

Who ever lived–હુ એવર લિવ્ડ–જે કદી (કોઇ દિવસ) થયો (થઇ ગયો)- હોય.

Where–વ્હેર્–ક્યાં. Live–લિવ–રહેવું.

Does live–ડઝ્ લિવ–રહે છે. ટીપઃ–રહે છે એ અર્થમાં સામાન્ય

રીતે Lives વપરાય છે પણ જ્યારે વાક્ય પ્રશ્નાર્થક હોય ત્યાને Lives ને બદલે Does live વપરાય છે.

His own-હિઝ્ ઓન્-તેનો પોતાનો.

Land-લૅન્ડ-દેશ, જમીન.

Has been-હૅઝ્ બિન્-આવ્યો છે.   Twice-ટ્વાઇસ્--બેવાર

Kind-કાઇન્ડ-માયાળુ.   Good-ગૂડ-ભલો.

Dear-ડીયર-વહાલા.   Every one--એવિવન્-દરેક માણસ.

To every one-દરેક તરફ.   People-પીપલ્-લોકો.

Glad-ગ્લૅડ-ખુશી.   Because-બિકૉઝ્-કારણકે

Care-કેર્-સંભાળ.

Takes care of them-તેમની સંભાળ રાખે છે.

Harm-હાર્મ-નુકશાન, ઇજા.   Keeps-કીપ્સ્-રાખે છે.

Keeps them from harm-તેમને નુકસાનથી સહીસલામત રાખે છે.

Must love-મસ્ટ્ લવ-ચાહવું જોઇએ; પ્રેમ રાખવો જોઇએ.

Pray-પ્રે-પ્રાર્થના કરવી. Pray નો spelling ધ્યાનમાં રાખો. Pray એટલે પ્રાર્થના કરવી; Prey પ્રે-શિકાર કરવો.

God-ગૉડ-પરમેશ્વર પ્રભુ.

Pray to god-પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરવી.

To bless-ટુ બ્લેસ્-આશીર્વાદ આપવો; સુખી રાખવું.

You can pray to God to bless him-ઇશ્વર તેમને સુખી રાખે એવી પ્રાર્થના તું પ્રભુ પાસે કર.

Save-સેવ-બચાવો; સુરક્ષિત રાખો;

Great-ગ્રેટ-મહાન્ Long live-દીર્ઘાયુષ-મેળવો
Noble-નોબલ્-ઉમદા; ઉદાર.

4

ROMAN FIGURES-રોમન ફિગર્સ-રોમન આંકડા.

Month-મન્થ-મહિનો.
You have been at your new school for one month-એક મહીનો થયાં તું તારી નવી નિશાળે જાય છે.
How-હાઉ-કેવી રીતે. Like-લાઇક્-ગમવું-પસંદ પડવું.
How do you like it-તને તે ગમે છે કે ?
Very much-વેરિ મચ-ઘણુંજ.
Something-સમથિંગ્-કંઇક
To-day-ટુ ડે-આજ. About-એબાઉટ્-વિષે.
Figure-ફિગર્-આંકડો Mark--માર્ક-ચિન્હ; નિશાની
Number-નંબર્-સંખ્યા. Numeral-ન્યુમરલ્-આંકડો.
Close to it-ક્લોઝ ટુ ઇટ્-તેની પાસે,
Quite-ક્વાઇટ્-તદન Right-રાઇટ-બરોબર; ખરૂં
Think-થિંક્-ધારવું.
To spell-ટુ સ્પેલ-જોડણી કરવી.
Well-વેલ્-વારૂ, બહુ સારૂ, ઠીક.
Yet-યટ-હજુ સુધી. Card-કાર્ડ-પાનું.
From one upto twelve-ફ્રોમ વન અપ ટુ ટવેલ્વ્-એકથી બાર સુધી.

Common–કોમન્–સાધારણ, સામાન્ય.
Pocket–પોકેટ્–ગજવું.
Are you going to learn–આર યુ ગોઇંગ ટુ લર્ન–તું શીખીશ કે.
Want–વોન્ટ્–ઇચ્છવું, મરજી હોવી. I want–હું ઇચ્છું છું.
Run about–રન અબાઉટ્–આમ તેમ દોડો.
Strong–સ્ટ્રોંન્ગ્–મજબુત, જોરાવર, બળવાન.
Keep well—તંદુરસ્ત રાખવું.

That will keep you well—તેથી તમે તંદુરસ્ત રહેશો.
ટીપઃ–Keep wellનો ઉપયોગ ધ્યાનમાં રાખો; તમારી તબીયત સારી રહે છે કે? Do you keep well—નાજી; No I don't (keep well).

True–ટ્રુ–સાચું. Be off–બિ ઓફ્ફ્–જતો રહે.

To morrow—ટુ મોરો'—આવતી કાલ. Let—લેટ્—દેવું.
Let me see if you......figures–તેને રોમન્ આંકડાઓ આવડે છે કે નહિ તે હું જોઇશ.

One—વન્—એક
Two—ટુ—બે
Three—થ્રિ— ત્રણ
Four—ફોર—ચાર.
Five—ફાઇવ્—પાંચ
Six —સીક્સ્—છ.
Seven -સેવન્—સાત
Eight—એઇટ્—આઠ.
Nine—નાઇન્—નવ
Ten—ટેન્—દશ
Eleven—ઇલેવન્—અગીયાર
Twelve—ટવેલ્વ્—બાર.

Cold—કો'લ્ડ—ઠંડો. Wind—વિન્ડ—પવન.

Is blowing—ઇઝ્ બ્લોઇંગ્—વાય છે; ફુંકે છે; To blow (ફુંકવું, વાવું) નું ત્રીજા પુરૂષ ચાલુ વર્તમાનકાળનું એકવચનનું રૂપ આ થાય છે.

Deep—ડીપ—ઉંડી. River—રિવર્—નદી.

Is flowing—ઇઝ્ ફ્લોઇંગ—વહે છે.

White—વ્હાઇટ્—ધોળી. Cow—કાઉ—ગાય.

Is lowing—ઇઝ્ લોઇંગ્—બરાડે છે.

Green—ગ્રીન્—લીલું.

Grass—ગ્રાસ્—ઘાસ.

Is growing—ઇઝ ગ્રોઇંગ—ઉગે છે.

Pretty—પ્રેટિ—સુંદર. Birds—બર્ડ્ઝ્—પક્ષીઓ.

Are singing—આર સિંગિંગ્—ગાય છે.

Bell—બેલ્—ઘંટ. Is ringing—ઇઝ્ રિંગિંગ્—વાગે છે.

Big—બિગ્—મોટા.

5

THE QUEEN EMPRESS—ધ ક્વીન એમ્પ્રેસ—મહારાણી.

Queen—ક્વીન્—રાણી.

Great Britain—ગ્રેટ બ્રિટન્—ઈંગ્લાંડ, સ્કૉટલાંડ અને વેલ્સનો પ્રદેશ સમૂહ Great Britain નામે ઓળખાય છે.

Empress—એમ્પ્રેસ—મહારાણી. Emperor—મહારાજા.

Wife—વાઇફ—સ્ત્રી; પત્ની. Husband—હસ્બંડ—પતિ.

Eldest-એલ્ડેસ્ટ્-સૌથી મોટા;

Old-ઓ'લ્ડ્-મોટા, Older અથવા Elder વધારે મોટા Oldest-Eldest-સૌથી મોટા.

Prince of Wales-પ્રિન્સ ઑફ્ વેલ્સ-વેલ્સનો શાહજાદો ઇંગ્લાં-ડમાં પાટવી કુંવર હમેશાં Prince of Wales તરીકે ઓળખાય છે.

May God bless our queen-પ્રભુ આપણાં રાણીજીને સુખી રાખો.

6

THE WATCH-ધ વૉચ-ઘડિયાળ.

Last night-લાસ્ટ્ નાઇટ્-ગઇ કાલ.

Again-અગેઇન્-ફરીથી, Right-ખરૂં, બરાબર,

That is right-સારૂં કર્યું. I have learnt-હું શીખ્યો છું.

Learn-(લર્ન્-શીખવું) નું પહેલો પુરૂષ એકવચન પૂર્ણ વર્ત-માનકાળનું રૂપ Have learnt (હૅવ લર્ન્ટ્) થાય છે.

Round—રાઉન્ડ્-આસપાસ.

Anywhere-ઍનિવ્હૅર-ક્યાંઇ; કોઇ જગાએ.

Wrote-રો'ટ્-લખ્યું; Write (રાઇટ્-લખવું) નો ભૂતકાળ.

Black board-બ્લૅક્ બૉર્ડ-કાળું પાટીયું.

Saw-સૉ-જોયું. See (સી-જોવું) નો ભૂતકાળ.

Anywhere else-ઍનિવ્હૅર એલ્સ-બીજી કોઇ જગાએ.

Clock-ક્લૉક-ઘડીયાળ. Watch-વૉચ-નાનું ઘડીયાળ.

What-વૉટ્-શું Face-ફેઇસ્-ઉપરનો ભાગ;

Please—પ્લીઝ્—મહેરબાની કરીને.

Line—લાઇન્—લીટી.

Each—ઇચ—દરેક.

Black—બ્લેક્—કાળું.

Count—કાઉન્ટ્—ગણવું.

Try—ટ્રાય—પ્રયત્ન કર.

Circle—સર્કલ્—વર્તુળ.

Sixty—સિક્સ્ટિ—સાઠ (૬૦)

Points—પોઇન્ટ્સ્—ટપકાં.

If you like—તારી મરજી હોય તો.

Hardly—હાર્ડ્લિ—ભાગ્યેજ.

Moving—મુવિંગ્—હાલતું, ચાલતું; ફરતું.

Needles—નીડલ્સ્—સોયો. Fast—ફાસ્ટ્—જલ્દીથી.

Slowly—સ્લો'લિ—ધીમે, ધીમાશથી.

At all—ઍટ્ ઑલ—તદ્દન. Hands—હૅન્ડઝ્—કાંટા.

Hands of the watch—ઘડીયાળનો કાંટા,

Is running—ઇઝ્ રનિંગ્—ચાલે છે.

Second hand—સેકન્ડ્—હૅન્ડ્ સેકન્ડ કાંટો.

Minute hand—મિનિટ્. હૅન્ડ—મિનિટ કાંટો.

Hour hand—અવર હૅન્ડ—કલાકનો કાંટો.

I see—આઇ—સમજ્યો.

Breakfast—બ્રેકફાસ્ટ—નાસ્તો. Fast—ઉપવાસ.

Table of time—ટેબલ્ ઑફ્ ટાઇમ્—વખતનું કોષ્ટક.

7.

THE PRINCE OF WALES—ધ પ્રિન્સ ઑફ વેલ્સ—વેલ્સનો શાહજાદો.

Prince of Wales—આ એક જાતનો ખિતાબ (Title) છે ઇંગ્લાંડની ગાદીના દરેક પાટવી કુંવરને ((Heir apparent) ને તે લગાડવામાં આવે છે.

Before—બિફોર—પહેલાં, આગળ. Cover—કવર—પુંઠું.

If God will—ઇફ ગૉડ—વિલ—પ્રભુની કૃપાથી.

8.

THE WATCH (CONTINUED) ધ વૉચ (કન્ટિન્યુડ) ઘડીઆળ (ચાલુ).

I remember—આઇ રિમેમ્બર—મને યાદ છે.

Indeed —ઇન્ડીડ—ખરેખર.

I do—આઇ ડુ—અહિં Do પછી Remember શબ્દ અધ્યાહાર છે. તે લક્ષમાં રાખી I do નો અર્થ ' મને યાદ છે ' એમ કરવો.

Examine—ઍકઝામિન—તપાસવું; પરીક્ષા લેવી.

Hours—અવર્સ—કલાક (બહુવચન)

Day—ડે'—દિવસ. Night—નાઇટ—રાત

Good—ગૂડ—બહુ સારૂ. How many—હાઉ મૅનિ—કેટલી

Well one—વેલ ડન—શાબાશ.

Hold-હો'લ્ડ્-ધરવું, પકડી રાખવું.

Ear-ઇયર્-કાન　　　　Hear-હીયર્-સાંભળવું.

Tick-ટિક્-ઘડીયાળ કરે છે તે અવાજ; ટક્ ટક્.

Ticks-ટિક્સ્-ટક્ ટક્ અવાજ કરે છે.

Sixty times-સિક્સ્ટિ ટાઇમ્સ-સાઠ વાર.

Long-લૉંગ્-લાંબો.

It goes all round-તે ગોળ ફરી રહે છે.

Black-બ્લૅક્-કાળું.

As fast as-ઍઝ ફાસ્ટ્ ઍઝ-જેટલી ઝડપથી...તેટલી ઝડપથી.

Second hand......as the minute hand-જેટલી ઝડપથી મિનિટ કાંટો ચાલે છે તેની સાઠગણી ઝડપથી સેકંડ કાંટો ફરે છે.

It goes right round-ઇટ્ ગોઝ્ રાઇટ રાઉન્ડ્-આખો ગોળાવો ફરી રહે છે.

It goes twelve times as fast-બાર ઘણી ઝડપથી ફરે છે ટીપઃ-Times નો આ ઉપયોગ ધ્યાનમાં રાખો. બે ગણું- Twice ત્રગણું Thrice, ચોગણું Four times, પાંચગણું Five times etc.

O'clock-ઑકલૉક્-O'clock એ of clock (ઘડીઆળમાં)નું ટુંકું રૂપ છે.

What o'clock is it-કેટળા વાગ્યા છે; ઘડીયાળમાં કેટલા વાગ્યા છે. તેનું ભાષાંતરં It is five o'clock એમ થાય.

Mean-મીન્-નો અર્થ હોવો.

What does o'clock mean-ઑકલોકનો શો અર્થ થાય છે.

It is past nine–ઇટ્ ઇઝ્ પાસ્ટ્ નાઇન્–તે (કાંટો) નવ (નવ-નો આંકડો) વટાવી ગયો છે. એટલે કે નવ વાગી ગયા છે. Past શબ્દનો આ ઉપયોગ ધ્યાનમાં રાખવા જેવો છે. નવ ઉપર પાંચ મીનીટ થઇ છે એમ કહેવું હોય તો It is five minutes past nine એમ બોલાય.

Quarter–ક્વૉરટર્–ચોથો ભાગ.

I have made–આઇ હૅવ્ મેઇડ્–મેં બતાવ્યાં છે. Make (મેઇક્ બનાવવું) નું પૂર્ણ વર્તમાનકાળનું પહેલા પૂરૂપ એકવચનનું રૂપ I have made થાય છે.

It is quarter past nine–સવા નવ થયા છે.

Fifteen–ફિફ્ટીન્–પંદર.

Is passing–ઇઝ્ પાસિંગ્–ચાલ્યો જાય છે.

To pass–ટુ પાસ્–પસાર થવું; ચાલ્યા જવું.

9

THE POSTMAN–ધિ પોસ્ટ્મૅન્-ટપાલનો સિપાઇ.

Nine years old–નવ વર્ષનો.

Village–વિલેઇજ્–ગામડું. To stay–ટુ સ્ટે'–રહેવાને

Cousin–કઝિન્–કાકાનો દીકરો Got to–ગૉટ્ ટુ–ગયો.

Ate–એઇટ્–ખાધો. (ભૂતકાળ) To eat–ટુ ઇટ્–ખાવું.

Went to bed–વેન્ટ્ ટુ બેડ્–સુઈ ગયો.

Slept–સ્લેપ્ટ્ ઉંઘી ગયો. (ભૂતકાળ). To sleep–ટુ સ્લીપ–ઉંઘવું.

Soundly–સાઉન્ડલિ–સારી રીતે, શાંત રીતે, ઘસઘસાટ.
Had washed–હૅડ્ વૉશ્ડ–નાહ્યો હતો.
To wash––ટુ વૉશ–ધોવું.
Dressed–ડ્રેસ્ડ–પોશાક પહેર્યો.
To dress–ટુ ડ્રેસ–પોશાક પહેરવો.
Front–ફ્રન્ટ–આગળનું.
The front door–ધિ ફ્રન્ટ ડૉ'ર્–આગળનું બારણું.
What does he want–વૉટ્ ડઝ હિ વૉન્ટ્–તેને શું કામ છે?
Postman—પોસ્ટમૅન્–ટપાલનો માણસ; ટપાલી.
Hold out–હોલ્ડ આઉટ્–ઝાલવું.
Has brought—હૅઝ્ બ્રૉટ્–લાવ્યો છે.
Is carrying–ઇઝ્ કૅરીઈંગ–લઇ જાય છે,
Leather–લેધર–ચામડાની; ચામડું.
Bag–બૅગ્–કોથળી. Strap–સ્ટ્રૅપ–પટો.
Shoulder–શો'લ્ડર–ખભો,
Full of letters–ફુલ ઑફ લેટર્સ–કાગળથી ભરેલી.
Pay–પે'–પૈસા આપવા. Stamp–સ્ટૅમ્પ્–સ્ટાંપ. ટીકીટ.
Half anna–હાફ આના–અડધો આનો.
Half anna stamp–અડધા આનાની ટીકીટ.
It is hot here–અહીં ગરમી છે.
It will rain to–nigh–આજ રાત્રે વર્ષાદ પડશે.
To rain–ટુ રેઇન–વર્ષાદ પડવો.
To night—ટુ નાઇટ્–આજ રાત્રે.

Cloudy–ક્લાઉડિ–વાદળાંથી છવાયેલું.

Shop–શૉપ–દુકાન,
Buy–બાય–ખરીદવું.

Busy–બિઝિ–ઉદ્યોગી.
Back–બૅક–પાછા.

Loving–લવિંગ્–પ્રેમાળ.

Give my love–ગિવ્ માય લવ્–પ્રેમથી બોલાવજો.

10

TALKING–ટૉકિંગ્–વાતચીત કરવા વિષે.

I've–I have–મ્હારી પાસે છે.

I'm–I am–હું છું.
I'll–I will–હું કરીશ.

You've–you have–તમારી પાસે છે.

You'll–you will–તમે કરશો.

He's–He is–તે છે.
He'll–He will–તે કરશે.

We've–We have–અમારી પાસે છે.

Isn't–Is not–નથી.
That's–That is–તે છે,

What's–What is–શું છે ?
Who's–Who is–કોણ છે ?

Don't–Do not–કરતા નહીં.

Can't–cannot–કરી શકતો નથી.

Wont–Will not–કરીશ નહિ

Shan't–Shall not–કરશું નહીં.

Here's–Here is–અહીં છે.

There's–There is–ત્યાં છે.

Where's—Where is—ક્યાં છે.
Hasn't—Has not—પાસે નથી.
It's—It is—તે છે. Late—લેઇટ્—મોડું.

11

THE COCOANUT—ધિ કોકોનટ્—નાળીએર.

Cocoanut-કોકો'નટ્—નાળીએર.
Branches-બ્રેન્ચિઝ્—ડાળીઓ. Top-ટૉપ્—મથાળું.
Useful-યુઝ્ફુલ્—ઉપયોગી. કામનું.
Cut open-કટ્ ઓ'પન્—ફોડવું; ભાગવું.
Green-ગ્રીન્—લીલું. Skin-સ્કિન્—છાલ.
Nut-નટ્—ફળ, Coir-કૉયર—કાથી
Is dried-ઇઝ્ ડ્રાઇડ્—સુકવાય છે; સુકાય છે.
Rope-રો'પ્—દોરડું.
And then made into strong brown rope-અને પછી તેનું મજબુત ભૂરા રંગનું દોરડું બને છે.
Shell-શેલ્—કોચલું. Ripe-રાઇપ્—પાકું.
Pieces-પીસિઝ્—કકડા. Is used—ઇઝ્ યુઝ્ડ—વપરાય છે.
Ladle-લૅડલ્—ચાટવો, ચમચો, કડછી.
Nearly-નિઅર્લિ—લગભગ.
Dries up-ડ્રાઇઝ્ અપ્—સુકાઇ જાય છે.
Side by side—સાઇડ બાય સાઇડ—પાસે પાસે.

Larger—લાર્જર—વધારે મ્હોટું.
Stalk-સ્ટૉક્—ડાળખું; મુળીયું;
Hangs-હૅન્ગ્ઝ—લટકે છે. Break-બ્રેક—ભાંગવું.
Kernel-કર્નલ્ ટોપરૂં, મીંજ.
Sweetmeat—સ્વીટ્મીટ્—ખાવાનો ગળ્યો પદાર્થ.
Milky—મિલ્કિ—દૂધ જેવો. Juice—જ્યુસ—રસ.
Is ground—ઇઝ ગ્રાઉન્ડ—પીલાય છે.
Mill—મિલ્—ઘંટી, માણી.
Is pressed out—ઇઝ પ્રેસ્ડ આઉટ્...દબાવી કાઢવામાં આવે છે; નીચોવાય છે.

12

THE POST BOX—ધિ પો'સ્ટ્ બૉક્સ—ટપાલની પેટી.

Reply—રિપ્લાય—જવાબ.
Would you like to see it—તારે તે જોવો છે ?
Cool—કૂલ—ઠંડું. Bad—બૅડ્—ખરાબ
Headache—હેડ એઇક—માથાનો દુખાવો.
Affectionate—એફેક્શનેટ્—વ્હાલો.
What are you going to do—તું શું કરવાનો છે ?
Envelope—એન્વેલપ—પરબીડીયું; કવર;
Post—પોસ્ટ્—ટપાલમાં નાંખવું.
Bombay—બૉમ્બે—મુંબાઇ.

Writing—રાઇટીંગ્—લખાણ. Address—એડ્રેસ—સરનામું

Name—નેઇમ્—નામ. Number—નંબર્—સંખ્યા.

Shows—શો'ઝ્—બતાવે છે.

I must go—મ્હારે જવું જોઇએ.

May I come—હું આવું ?

Bare—બે'ર્—ઉઘાડા, ખુલ્લા. Feet—ફીટ્—પગ.

At once—ઍટ્વન્સ્—એકદમ. Or—ઑાર—નહિતો.

To lose—ટુ લુઝ્—ખોવું.

Takes away—ટેઇક્સ્ અવે'—લઇ જાય છે.

It is three minutes to two—એમાં ત્રણ મીનીટ ઓછી છે.

To-gether—ટુ ગેધર્—સાથે.

What will the postman do with the letters—ટપાલી કાગળનું શું કરશે ?

Postmen—પો'સ્ટમેન્—ટપાલના સીપાઇઓ.

13

THE MOON—ધિ મૂન્—ચંદ્ર.

Moon—મૂન્—ચંદ્ર.

Is shining—ઇઝ્ શાઇનીંગ્—ચળકે છે.

So high—સો'હાય્—આટલે ઉંચે.

Lamp—લૅમ્પ—ફાનસ. Week—વીક્—અઠવાડીયું.

Smaller—સ્મૉલર્—વધારે ન્હાનું.

Shaped—શેઇપ્ડ્—આકારવાળો હતો. Bow—બો'—કામઠું.

She is grown—શી ઇઝ ગ્રોન્—તે થયો છે. (ચંદ્ર) થયો છે.
Round—રાઉન્ડ—ગોળ.

14

A GIRLS' SCHOOL—એ ગર્લ્સ્ સ્કૂલ—કન્યાશાળા.

Girl—ગર્લ્—છોકરી. Girl's—ગર્લ્સ્—છોકરીની.
Girls'—ગર્લ્સ્—છોકરીઓની.
Girls' school—ગર્લ્સ્ સ્કૂલ્—છોકરીઓની નિશાળ; કન્યાશાળા.
As—એઝ્—જ્યારે...ત્યારે. Bell—બેલ્—ઘંટ.
Rings—રીંગ્સ—વાગે છે, Walking—વૉકિંગ્—ચાલતી.
Window—વિન્ડો'—બારી.
To let in—ટુ લેટ ઇન્—અંદર આવવા દેવાને.
Wind—વિન્ડ—પવન.
Blows—બ્લોઝ્—વાય છે; ફુંકે છે.
Hard—હાર્ડ—સખત.
Stand up—સ્ટૅન્ડ અપ—ઉભી થાય છે.
Chair—ચે'ર—ખુરશી. Slowly—સ્લો'લિ—ધીમેથી.
Carefully—કે'રફુલિ—સંભાળથી; ધ્યાન પૂર્વક.
Care—કે'ર —સંભાળ.
Careful—કે'રફુલ—સંભાળવાળું; દરકારવાળું,
Spell—સ્પેલ—જોડણી કરવી. Hard—હાર્ડ—અઘરા.
Chalk—ચૉક—ચાક, ખડી,

Copy books—કૉપિ બુકસ્—કોપી બુકો.

Pencil—પેન્સીલ્—સીસાપેન. Ink—ઇન્ક્—શાહી.

Do sums—ડુ સમ્સ્—હીસાબ કરવા.

Sums—સમ્સ્—હીસાબ. Mistress—મિસ્ટ્રેસ્—મહેતીજી.

Wash—વૉશ—ધોવું; ધુએ છે.

Comb—કૉમ્બ—ઓળવું; ઓળે છે. Hair—હે'ર્—વાળ.

Their—ધેર્—તેમના. Clean—ક્લીન્—સ્વચ્છ.

Fingers—ફિન્ગર્સ—આંગળીઓ. How clean—કેવી સાફ.

To sew—ટુ સો—સીવવું, સીવવાનું.

Work—વર્ક—કામ, Cloth—ક્લૉથ—કાપડ.

Pins—પિન્સ્—ટાંકણીઓ, Thread—થ્રેડ—દોરો.

Needles—નીડલ્સ્—સોયો.

Scissors—સિઝર્સ—કાતર. (આ નામ બહુવચનના રૂપમાંજ વપરાય છે.)

We'll go—We will go—આપણે જઇશું.

Faces—ફેઇસિઝ્—ચ્હેરા.

We're told—વિર ટોલ્ડ—We are told—અમને કહેવામાં આવ્યું છે.

Clever—ક્લેવર્—હોંશિયાર. Learning—લર્નિંગ્—ભણતર.

Silver—સિલ્વર્—રૂપું, Gold—ગો'લ્ડ—સોનું,

YESTERDAY, TO-DAY, TO-MORROW.

યસ્ટર્ડે, ટુ ડે', ટુ મૉરો—ગઇ કાલ, આજ, આવતી કાલ.

To-day—ટુ ડે'—આજ,
Yesterday—યસ્ટર્ડે'—ગઇ કાલ.
To-morrow—ટુ મૉરો—આવતી કાલ,
Am going—ઍમ્ ગોઇંગ્—જાઉં છું,
Went—વેન્ટ્—ગયો, Go—જવું Gone—ગૉન્—ગયેલું,
Shall go—શૅલ્ ગો'—જઇશ, Go—જાઉં છું,
Go નાં જુદાં જુદાં રૂપ,
I go—હું જાઉં છું (સાદો વર્તમાન કાળ)
I am going—હું (હમણાં) જાઉં છું (ચાલુ વર્તમાન કાળ),
I went—હું ગયો, (ભૂતકાળ),
I shall go—હું જઇશ (ભવિષ્ય કાળ)
Every week—એવ્રિ વીક્—દર અઠવાડીયે,
Is doing—ઇઝ્ ડુઇંગ્—કરે છે, Did—ડિડ્—કર્યું,
Will do—વિલ્ ડુ—કરશે, Does—ડઝ્—કરે છે,
He is doing—તે કરે છે (ચાલુ વર્તમાન કાળ)
He does—તે કરે છે (સાદો વર્તમાન કાળ)
He did—તેણે કર્યું (ભૂતકાળ)
He will do—તે કરશે (ભવિષ્યકાળ)
Next year—નેક્સ્ટ્ યીઅર્—આવતે વર્ષે,

Is comming—ઇઝ્ કમીંગ્—આવે છે. (ચાલુ વર્તમાન)
Came—કેઇમ્—આવ્યું (ભૂતકાળ).
Will come—વિલ્ કમ—આવશે. (ભવિષ્યકાળ).
Comes—કમ્સ્—આવે છે. (સાદો વર્તમાન).
Now and then—નાઉ એન્ડ ધેન્—અવાર નવાર.
At what o'clock—કેટલા વાગે?
Did you wake—તમે જાગ્યા?
Got up—ગૉટ્ અપ—ઉઠયો. What—વૉટ્—શું.
Till nine—ટિલ્ નાઇન્—નવ વાગ્યા સુધી.
Lazy—લે'ઝિ—આળસુ. Daylight-ડે'લાઇટ્—પ્રકાશ થતાં
Still better—સ્ટિલ્ બેટર્—હજુ પણ વધારે સારૂં.
Rise—રાઇઝ્—ઉઠવું.
When I got to be—જ્યારે હું થાઉં.

16

ONE AND MORE THAN ONE—વન્ ઍન્ડ મો'ર ધૅન વન્—એક અને એક કરતાં વધારે.

More than one—એક કરતાં વધારે, અનેક.
Bird—બર્ડ્—પક્ષી. Birds—બર્ડ્ઝ્—પક્ષીઓ.
Tree—ટ્રી—ઝાડ. Trees—ટ્રીઝ્—ઝાડ.
Leaf—લીફ્—પાંદડું. Leaves—લીવ્ઝ્—પાંદડાં.
Knife—નાઇફ્—ચપ્પું, છરી. Knives—નાઇવ્ઝ્-છરીઓ, ચપ્પા
Wife—વાઇફ્—બૈરિ; પત્નિ.

Wives—વાઇવ્ઝ્—બૈરિઓ, પત્નિઓ
Man—men—માણસ—માણસો.
Woman—વુમન્—સ્ત્રી. Women—વિમેન—સ્ત્રીઓ.
Eye—આય્—આંખ Eyes—આઇઝ્—આંખો
Box—બૉક્સ્—પેટી, Boxes—બૉક્સીસ્—પેટીઓ,
Foot—ફૂટ્—પગ, Feet—ફીટ્—પગ,
Branch—બ્રૅન્ચ—શાખા, ડાળી
Branches—બ્રૅન્ચિઝ્—શાખાઓ ડાળીઓ.
Watch—વૉચ—ઘડીઆળ Watches—વૉચિઝ્—ઘડીઆળો.
Lady—લે'ડી—બાઈ, બાનુ, Ladies-લે'ડિઝ્-બાઇઓ, બાનુઓ.
Baby—બે'બિ—બાળક, Babies—બે'બિઝ્—બાળકો.

17

GRAND FATHLR—ગ્રાન્ડ ફાધર્—દાદા

Poor—પૂઅર્—ગરીબ,
Has no father and no mother—મા અને બાપ નથી
Both—બો'થ—બન્ને. Dead—ડેડ્—મરી ગયેલાં,
To die—ટુ ડાય્—મરી જવું,
To take care—ટુ ટેઇક્ કે'ર્—સંભાળ લેવી, જતન કરવું,
But—બટ્—શિવાય,
Grand father—ગ્રાન્ડ્ ફાધર્—દાદા
Child—ચાઇલ્ડ્—છોકરૂં,

Grandson—ગ્રાન્ડ્ સન્—છોકરાનો છોકરો,
Alone—એલો'ન્—એકલો,
Cannot leave—મૂકી શકાય નહીં,
No one—કોઈ નહીં,
No one would take care of him—તેની કોઇ સંભાળ લે નહીં,
Gardener—ગાર્ડનર—માળી.
Works hard—વર્ક્સ્ હાર્ડ—સખત મહેનત કરે છે,
Garden—ગાર્ડન્—બગીચો, All day long—આખો દીવસ,
Three miles off—થ્રી માઇલ્સ ઓફ—ત્રણ માઇલ દૂર.
Mile—માઇલ્—માઇલ, અડધો ગાઉ,
While—વ્હાઇલ્—જ્યારે,
Is at work—ઇઝ્ એટ વર્ક્—કામપર છે; કામ કરે છે,
About—એબાઉટ્—આમતેમ,
Am tired—એમ ટાયર્ડ્—કંટાળી ગયો છું,
Any more—એનિ મો'ર—વધારે નહીં,
Old man—ઓલ્ડ મેન—ડોસો, ઘરડો માણસ,
Stopped—સ્ટૉપ્ડ—અટકયો, To stop—ટુ સ્ટૉપ—અટકવું
Shoulder—શોલ્ડર્—ખભો,
Sixty years old—સિક્સ્ટિ યર્સ ઓલ્ડ...સાઠ વર્ષની ઉમરનો,
Light—લાઇટ—સળગાવવું Fire—ફાયર—આગ; દેવતા.
Cook—કૂક—રાંધવું,

18

MONTHS OF THE YEAR—મન્થ્સ ઑફ ધિ યર—વર્ષના મહીનાઓ.

Twelve—ટ્વેલ્વ—બાર. Months—મન્થ્સ—મહીના.

Year—યર—વર્ષ.

Of the year—ઑફ ધિ યર—વર્ષના

Months of the year—મન્થ્સ ઑફ ધિ યર—વર્ષના મહીના.

January—જાન્યુઆરી February—ફેબ્રુઆરી.

March—માર્ચ April—એ'પ્રીલ

May—મે. June—જુન્

July—જુલાઇ August—ઑગસ્ટ્

September—સપ્ટેમ્બર October—ઑક્ટોબર

November—નવેમ્બર December—ડીસેમ્બર.

Thirty—થર્ટિ—ત્રીસ

Twenty eight—ટ્વેન્ટિ એઇટ્—અઠ્ઠાવીશ

Alone—એલો'ન્—એકલાને.

Thirty one—થર્ટિ વન્—એકત્રીસ.

Leap year—લીપ યર—દર ચોથું વર્ષ; જે વર્ષમાં ફેબ્રુઆરીના ૨૯ દીવસ હોવાથી આખા વર્ષના ૩૬૬ દીવસ હોય છે તે વર્ષ.

19

THE PLAY GROUND-ધિ પ્લે' ગ્રાઉન્ડ-રમવાની જગ્યા

Play-પ્લે'-રમત. Ground-ગ્રાઉન્ડ-જમીન.

Play ground-પ્લે' ગ્રાઉન્ડ-રમવાની જગ્યા.

Where are you going-તું (તમે) કયાં જાય છે.

I am going-હું જાઉં છું.

Do come-ડુ કમ્-જરૂર આવજ. (Do અહીં ભાર રૂપ) છે.

What a fine large place it is-તે કેવી સુંદર મોટી જગ્યા છે ?

How many boys there are-કેટલા છોકરા છે ?

Most-મો'સ્ટ્-ઘણાં, ઘણાખરા, Tops-ટોપ્સ-ભમરડા.

Is spinning-ઇઝ્ સ્પિનિંગ-ફેરવે છે.

To spin a top-ટુ સ્પિન્ એ ટોપ-ભમરડો ફેરવવો.

To spin-ટુ સ્પિન્-ફેરવવું, (કાતવું.)

Belongs-બિલૉન્ગ્ઝ્-નો છે.

The ball belongs to Ramoo-દડો રામુનો છે.

Is throwing-ઇઝ્ થ્રોઇંગ્-નાંખે છે; ફેંકે છે.

To throw-ટુ થ્રો'-ફેંકવું.

Is catching-ઇઝ્ કૅચીંગ્-પકડે છે.

Are jumping-આર જમ્પીંગ્-કૂદે છે.

Long jump-લૉંગ્ જમ્પ-લાંબો કુદકો, લાંબા કુદવાની રમત.

High jump-હાય જમ્પ-ઉંચો કુદકો ઉંચે કુદવાની રમત.

Posts-પોસ્ટસ્-વાંસડા.

Jump over–જમ્પ ઓ'વર્–કૂદી જાય છે.
How far–હાઉ ફાર્–કેટલું દૂર.
How high–હાઉ હાય–કેટલું ઉંચે
Don't be late—ડોન્ટ બિ લેઇટ્–મોડું કરતો નહીં.
It gets dark–અંધારૂં થાય છે.
Before it gets dark–અંધારૂં થતાં પહેલાં.

:0

TRY AGAIN–ટ્રાય અગેઇન્–ફરીથી પ્રયત્ન કરો.

Try–ટ્રાય–પ્રયત્ન કરો. To try–પ્રયત્ન કરવો.
Again–અગેઇન્–ફરીથી. Once–વન્સ્–એકવાર.
Clever–ક્લેવર–હોંશીયાર Last–લાસ્ટ–છેલ્લો.
Do sums–ડુ સમ્સ્–દાખલા ગણવા.
Could not do sums–દાખલા ગણી શક્યો નહીં.
Gave a sum to do–દાખલો ગણવા આપ્યો.
To add up–ટુ ઍડ્ અપ–સરવાળો કરવો.
Brought–બ્રોટ્–લાવ્યો Shewed–શોડ્–બતાવ્યો.
To shew–(show)–શો'–બતાવવું.
Answers—એનસર્સ્–જવાબ (બહુવચન).
Wrong–રૅંગ–ખોટો.
Go back to your place–ગો' બૅક ટુ યૉર પ્લેઇસ્–તારી જગ્યાએ પાછો જા.

Rub out–રબ આઉટ્–ભૂંશી નાંખ.

Add up the figures–ઍડ્ અપ્ ધિ ફિગર્સ–આંકડાઓનો સરવાળો કર.

To add–ટુ ઍડ્–સરવાળો કરવો.

Sat down–સૅટ્ ડાઉન્–બેઠો.

Once more–વન્સ્ મો'ર્–એકવાર વધારે; એકવાર ફરીથી.

Work the sum–વર્ક્ ધિ સમ્–દાખલો કર.

What is the use–વૉટ્ ઇઝ્ ધિ યુઝ્–શું કામનું છે ?

I cannot do it–હું તે કરી શકતો નથી.

Too hard–ટૂ હાર્ડ–ઘણોજ અઘરો.

This time–આ વખતે. Right–રાઇટ્–ખરો.

Well done–વેલ્ ડન્–શાબાશ. The first time–પહેલીવાર.

First–ફર્સ્ટ્–પહેલું.

Keep on trying–કીપ્ ઑન્ ટ્રાઇંગ્–પ્રયત્ન કરવો જારૂ રાખ.

I will do it–હું તે કરીશજ. End–એન્ડ્–અંત.

Friend–ફ્રેન્ડ્–દોસ્ત.

Plain–પ્લેઇન્–ચોખ્ખું; સરળ, સમજાય તેવું.

Never–નેવર્–કદી નહીં.

Give in–ગિવ ઇન્–નાસીપાસ થવું; છોડી દેવું.

Begin–બિગિન્–શરૂ કરવું.

21

THE HOUSE THAT RAMA BUILT–ધિ હાઉસ ધેટ્ રામ બિલ્ટ્–રામે બાંધેલું ઘર.

House–હાઉસ્–ઘર. That–ધૅટ–જે.

Built–બિલ્ટ્–બાંધ્યું. To build–ટુ બિલ્ડ્–બાંધવું તેનું ભૂતકાળ.

Bit–બિટ્–કરડયો. To bite–ટુ બાઇટ્–કરડવું.

Caught–કૉટ–પકડી. Craw–ક્રૉ'–કાગડો.

Pecked–પેકડ્–ચાંચ મારી. To peck–ટુ પેક્–ચાંચ મારવી.

Kite–કાઇટ–સમડી. Chased–ચેઇસ્ડ્–પાછળ પડી.

To chase–ટુ ચેઇઝ્–પાછળ પડવું.

22.

TELL THE TRUTH–ટેલ્ થિ ટ્રુથ–સત્ય કહો.

Truth–ટ્રુથ–સત્ય; સાચું.

Children–ચિલ્ડ્રન્–છોકરાં (બહુવચન) Child—છોકરૂં (એકવચન)

Looking glass–લૂકિંગ્ ગ્લાસ્–ચાટલું, દર્પણ.

Pushed–પુશ્ડ્–ધક્કો માર્યો. To push–ટુ પુશ્–ધક્કો મારવો.

Against–અગેઇન્સ્ટ્–સામે. Glass–ગ્લાસ્–કાચ.

Fell–ફેલ્–પડયો (ભૂતકાળ). To fall–ટુ ફૉલ્–પડવું.

Broke–બ્રૉ'ક્–ભાંગી ગયો (ભૂતકાળ).

To break—ટુ બ્રે'ક્–ભાંગવું. Began–બિગૅન–શરૂ કર્યું.

To cry–ટુ ક્રાય્–રોવા; રોવું. Began to cry–રોવા મંડયાં.

The glass is broken–ધિ ગ્લાસ ઇઝ્ બ્રોકન્–કાચ ભાંગી ગયો છે.

Broken–બ્રો'કન્–ભાંગેલું. Break–નું ભૂતકૃદંત.

I did not mean to push you–હું તને હડસેલો મારવા માગતો નહોતો.

To mean–માંગવું; ઇચ્છા (ઇરાદો) હોવો.

Fault–ફૉલ્ટ્–વાંક, ગુન્હો.

It is at your fault–તે બધો તારો વાંક છે.

What shall we do–આપણે શું કરીશું ?

Finds out–ફાઇન્ડ્ઝ્ આઉટ્–માલમ પડે છે.

If my father finds out–જો મારા બાપાને માલૂમ પડશે તો.

To find–ટુ ફાઇન્ડ્–માલુમ પડવું, શોધવું.

Got angry–ગેટ એન્ગ્રી–ગુસ્સે થવું. Angry–એન્ગ્રી–ગુસ્સે.

Hide–હાઇડ્–સંતાડવું.

Some time or other–આ વખતે કે બીજે વખતે.

It will be found out–ઇટ્ વિલ્ બિ ફાઉન્ડ આઉટ્–જણાઇ જવું.

To be found out–ટુ બિ ફાઉન્ડ્ આઉટ્–જણાઇ જવું.

Found એ Findનું ભૂતકાળ અને ભૂતકૃદંતનું રૂપ છે.

We had better tell father–એના કરતાં બાપાને કહી દઇએ તે સારૂં છે.

Sorry–સૉરિ–દીલગીર. Perhaps–પરહૅપ્સ્–કદાચ.

So angry–સો' એન્ગ્રી–એટલા બધા ગુસ્સે.

Had we not better tell mother–માને કહીએ તો વધારે સારૂં નહીં.

Were speaking–વેર સ્પીકિંગ્–બોલતા હતા.
Quietly–ક્વાયેટ્લિ–શાંત રીતે. ચુપ.
Downwards–ડાઉનવર્ડ્ઝ–નીચે. Looking–લૂકિંગ્–જોતાં
Looking-downwards–નીચી નજરે.
Matter–મૅટર–બીના, હકીકત.
Something was the matter–કંઇક નવા જુની (હકીકત) બની છે.
Said–સેઇડ–કહ્યું. To say–ટુ સે'–કહેવું.
Still–સ્ટિલ્–ચુપ; શાંત Wrong–રૉંગ્–ખોટું.
To sob–ટુ સૉબ–ડસકાં ખાવાં. Tears–ટિઅર્સ–આંસુ.
Burst into tears–બર્સ્ટ ઇન્ટુ ટિઅર્સ–રોઈ પડયો.
Afraid–અફ્રેઇડ–બીધેલો
We aro afraid–અમે બીએ છીએ.
Is it that–ઇઝ્ ઇટ્ ધૅટ્–એમકે ?
Do not be afraid–બીશો નહિ.
Because–બિકૉઝ્–કારણકે.

23

THE BOAT–ધિ બોટ્–હોડી.

Deep–ડીપ–ઉંડી.
Full of–ફુલ્ ઑફ્–થી ભરેલી.
On foot–ઑન્ ફુટ્–પગે.
River–રિવર્–નદી.
Cross–ક્રૉસ્–ઓળંગવું.
Bridge–બ્રિજ્–પુલ.

Across–એક્રૉસ્–આરપાર; પેલેપાર.
As if–ઍઝ્ ઇફ્–જાણે કે
Just as if it were road–જાણે કે તે રસ્તો હોય.
Walking–વૉકિંગ્–ચાલતાં. Underneath–અન્ડરનીથ–નીચે.
Runs–રન્સ્–વહે છે. Sides–સાઇડ્ઝ્–બાજુઓ.
Banks–બૅન્કસ્–કિનારા.

Where does the river run to–નદી વહીને ક્યાં જાય છે?
Flow over land–ફ્લો' ઓવર લૅન્ડ–જમીન ઉપર થઇને વહે છે.
To flow–ટુ ફ્લો'–વહેવું. Sea–સી–દરીઓ.

Atlast–એટ્ લાસ્ટ્–આખરે. Falls–ફૉલ્સ્–પડે છે.
Clouds–ક્લાઉડ્ઝ્–વાદળાં Tied–ટાઇડ્–બાંધેલી.
Nearer–નિઅરર્–વધારે નજીક. Made–મેઇડ–બનાવેલું.
Of wood–ઓફ્ વુડ–લાકડાનું. Wood–વુડ–લાકડું.
Made of wood–મેઇડ ઓફ વુડ–લાકડાનું બનાવેલું.
Floats–ફ્લો'ટ્સ્–તરે છે.
What are they for–તેઓ શા વાસ્તે છે?
Gentlemen–જેન્ટલમેન્–સદ્ગૃહસ્થો.
Has set–હૅઝ્ સેટ્–આથમ્યો.
Get up–ગેટ્ અપ–ચઢવું.

You may get up to the top–તમે મથાળે ચઢી શકો.
Short–શૉર્ટ્–ટુંકું. Ladder–લૅડર્–નીસરણી.
Steps–સ્ટેપ્સ્–પગથીઆં.
Is sitting–ઇઝ્ સિટિંગ્–બેઠા છે.

Top step-ટૉપ સ્ટેપ-મથાળાના (ટોચના) પગથીએ.
Through-થ્રુ-માં, આરપાર.
Make the boat go-હોડીને ચલાવાને.
Push it along-તેને હડસેલે છે.

Poles-પૉલ્સ-વાંસડા. Boatman-બો'ટ્મૅન્-હોડીવાળો.
Dark-ડાર્ક-કાળી. Thing-થિંગ્-ચીજ.
Shadow-શેડો'-પડછાયો. Looks-લૂક્સ-દેખાય છે.
Upside down-અપ સાઇડ ડાઉન્-ઉંધી; નીચે ઉપર.
Far away-ઘણે દૂર. Fills-ફિલ્સ-ભરે છે.

24.

TIME PAST AND PRESENT-ટાઇમ્ પાસ્ટ

એન્ડ પ્રેઝન્ટ્-ભૂતકાળ અને વર્તમાનકાળ.

Say-સે'-કહેવું. I say-આઇ સે'-હું કહું છું.
I said-આઇ સેઇડ-મ્હેં કહ્યું. He says-તે કહે છે,
He said-તેણે કહ્યું.
I do-હું કરૂં છું. I did-મ્હેં કર્યું.
He does-હિ ડઝ્-તે કરે છે. He did-તેણે કર્યું.
I am-હું છું. I was-હું હતો.
He is-તે છે. He was-તે હતો.
I give-હું આપું છુ. I gave-મ્હેં આપ્યું.
He gives-તે આપે છે. He gave-તેણે આપ્યું.

I tell–હું કહું છું. I told–આઇ્ ટો'લ્ડ્–મ્હેં કહ્યું.
He tells–તે કહે છે. He told–તેણે કહ્યું.
I have–આઇ હૅવ્–મ્હારી પાસે છે.
I had–આઈ હૅડ્–મ્હારી પાસે હતું.
He has–તેની પાસે છે. He had–તેની પાસે હતું.
I go–હું જાઉં છું. I went–આઇ્ વૅન્ટ્–હું ગયો.
He goes–તે જાય છે. He went–તે ગયો,
I hear–આઇ્ હિઅર્–હું સાંભળું છું
I heard–આઇ્ હર્ડ્–મ્હેં સાંભળ્યું.
He hears–તે સાંભળે છે. He heard–તેણે સાંભળ્યું.
I get–આઇ ગેટ્–હું મેળવું છું. I got–આઇ્ ગૉટ્–મ્હેં મેળવ્યું.
He gets–હિ ગેટ્સ–તે મેળવે છે.
He got–હિ ગૉટ્–તેણે મેળવ્યું.
I come–હું આવું છું. I came–આઇ્ કેઇ્મ–હું આવ્યો.
He comes–તે આવે છે. He came–તે આવ્યો.
I wake–આઇ વેઇ્ક્–હું જાગું છું.
I woke–આઇ્ વો'ક્–હું જાગ્યો.
He wakes–તે જાગે છે. He woke–તે જાગ્યો.
I sit–હું બેસું છું. I sat–આઇ્ સૅટ્–હું બેઠો.
He sits–હિ સિટ્સ-તે બેસે છે.
He sat–હિ સૅટ્–તે બેઠો.
I bring–આઈ બ્રીન્ગ્–હુ લાવું છું.
I brought–આઇ બ્રૉટ્–હું લાવ્યો.

He brings–હિ બ્રિન્ગ્ઝ–તે લાવે છે.
He brought–હિ બ્રૉટ્–તે લાવ્યો.
I buy–આઇ બાય–હું ખરીદ કરૂં છું.
I bought–આઇ બૉટ્–મેં ખરીદ કર્યું.
He buys–હિ બાયઝ–તે ખરીદ કરે છે.
He bought–હિ બૉટ્–તેણે ખરીદ કર્યું.
I drink–આઇ ડ્રિન્ક્–હું પીઉં છુ.
I drank–આઇ ડ્રૅન્ક્–મેં પીધું.
He drinks–હિ ડ્રિન્કસ–તે પીએ છે.
He drank–હિ ડ્રૅન્ક્–તેણે પીધું.
I eat–આઈ ઇટ્–હું ખાઉં છું.
I ate–આઇ એઇટ્–મેં ખાધું.
He eats–હિ ઇટ્સ–તે ખાય છે.
He ate–એઇટ્–તેણે ખાધું.
I see–આઈ સી–હું જોઉં છું.
I saw–આઇ સૉ–મેં જોયું.
He sees–હિ સીઝ–તે જુએ છે.
He saw–હિ સૉ–તેણે જોયું.
I sleep–આઈ સ્લીપ્–હું ઉંઘું છું.
I slept–આઈ સ્લેપ્ટ્–હું ઉંઘ્યો.
He sleeps–હિ સ્લીપ્સ–તે ઉંઘે છે.
He slept–હિ સ્લેપ્ટ્–તે ઉંઘ્યો.

25

THE STARS–ધ સ્ટાર્સ–તારાઓ.

Bright–બ્રાઇટ્–તેજસ્વી, ચળકતા.

Stars–સ્ટાર્સ–તારા. Star–(સ્ટાર્–તારો) નું બહુવચન.

Shine–શાઇન્–પ્રકાશે છે. At night–ઍટ્ નાઇટ્–રાત્રે.

Count–કાઉન્ટ્–ગણાવ. Seem–સીમ–દેખાય છે.

Open–ઓપન્–ઉઘાડા દેખાવું.

Shut–શટ્–બંધ (અદસ્ય) થઈ જવું.

Look–લુક્–દેખાય છે. Diamonds–ડાયામન્ડ્ઝ–હીરા.

Sky–સ્કાય–આકાશ. Because–બિકૉઝ્–કારણ કે

Because of–બિકૉઝ્ ઑફ્–ને લઇને.

I wonder–આઇ વન્ડર્–મને અજાયબી થાય છે.

Up above the world–અપ્ ઍબવ્ ધ વર્લ્ડ–દુનીઆ ઉપર.

So high–સો હાય–એટલે ઉંચે.

Blazing–બ્લેઇઝિંગ્–ઝગઝગતો.

Has set–હૅઝ્ સેટ્–આથમ્યો છે. Grass–ગ્રાસ્–ઘાસ.

Dew–ડ્યુ–ઝાકળ. Wet–વેટ્–ભીનું.

Light–લાઇટ્–પ્રકાશ.

26

DINNER–ડિનર્–ભોજન.

Eating–ઇટિંગ્–ખાતા. Dinner–ડિનર્–ખાણું.

Meal–મીલ્–ખાણું.

Break-fast-બ્રેક ફાસ્ટ્-નાસ્તો; સવારમાં ખાણું ખાવું તે.
Coffee કૉફી-કાવો; બુન દાણાનો કાવો, કાફી.
Rice-રાઇસ્-ચોખા; Cake-કેઇક્-ભાખરી.
Rice-cake-રાઇસ્ કેઇક્-ચોખાની બનાવેલી ભાખરી.
Before-બિફોર-પહેલાં. Left-લેફ્ટ્-મુકયું.
Leave-(લીવ્-મુકવું, છોડવું) નો ભૂતકાળ.
Before they left home-બિફોર ધે લેફ્ટ્ હોમ્-તેઓએ ઘર મુકયું તે પ .લાં.
Food-ફૂડ-ખોરાક. Hungry-હન્ગ્રિ-ભુખ્યા.
Thirsty-થર્સ્ટિ-તરસ્યા.
They are having their dinner-ધે આર્ હૅવિંગ્ ધૅર ડિનર્-તેઓ ખાણું ખાય છે.
Pretty-પ્રેટિ-સુંદર. Behind-બિહાઇન્ડ્-પાછળ.
Flower pots-ફ્લાવર પૉટ્સ્-ફુલનાં કુંડાં.
Plate-પ્લેઇટ્-રકાબી.
Boiled-બૉઇલ્ડ્-ઉકાળેલા. Flat-ફ્લૅટ્-સપાટ.
Dish-ડિશ-વાડકી, રકાબી. Curry-કરિ-કઢી.
Chatney-ચટ્નિ-ચટણી. Chilies-ચિલિઝ-મરચાં.
Pepper-પેપર્-સૂંઠ વગેરે તેજાનો.
Handful-હૅન્ડફુલ-મૂઠી ભરીને. મૂઠી.
Is pouring-ઇઝ્ પો'રિંગ્-રેડે છે.
Out of-આઉટ્ ઑફ્-માંથી.
Over-ઓ'વર્-ઉપર Green-ગ્રીન-લીલાં.

Red–રેડ્–રાતાં. Supper–સપર્–રાતનું ખાણું, વાળુ.

Will lie down–વિલ્ લાય્ ડાઉન્–સુઇ જશે.

Go to sleep–ગો’ટુ સ્લીપ–ઉંઘી જવું.

Idle–આઇડલ્–આળસુ, નવરા,

You must work hard–યુ મસ્ટ્ વર્ક્ હાર્ડ–તમારે સખ્ત કામ કરવું જોઇએ.

If–ઇફ્–જો; તો, Middle–મિડલ્–વચલો.

Third–થર્ડ–ત્રીજો. Pot–પૉટ્–વાસણ.

27

THE NAUGHTY BOY–ધ નૉટિ બૉય્–આડો છોકરો.

Girl–ગર્લ્–છોડી,

Was going–વૉઝ્ ગોઇંગ્–જતી હતી.

Well–વેલ્–કુવો.

To help–ટુ હેલ્પ–મદદ કરવાને, Think–થિંક્–ધારવું.

What do you think–વૉટ્ ડૂ યુ થિંક્–તમે શું ધારો છો?

Naughty––નૉટિ–તોફાની. Pot–પૉટ્–વાસણ.

Fell down–ફેલ્ ડાઉન–પડી ગયું.

Broke–બ્રોક્–ભાગી ગયું.

Pieces–પીસિઝ્–કકડા Piece (પીસ્–કકડો) નું બહુવચન.

Broke to pieces–બ્રોક્ ટુ પીસિઝ્–ભાગીને કકડા થઇ ગયા,

Laughing–લાફિંગ–હસતો હસતો.

Ought–ઑટ્–જોઇએ. ફરજ બતાવવી હોય ત્યારે Ought વપરાય છે.

Sister–સિસ્ટ્ર–બ્હેન. To tease–ટુ ટીઝ–ચીડવવું.

To please–ટુ પ્લીઝ–ખુશી કરવું; પ્રસન્ન રાખવું.

Always–ઑાલવેઇઝ-હમેશાં Ready–રેડિ–તૈયાર.

Polite–પો'લાઇટ્–સભ્ય, નમ્ર, વિનયશીલ.

Ask for–આસ્ક ફૅાર્–માગવું.

If you please–ઇફ યુ પ્લીઝ–જો આપની ખુશી હોય તો.

Please give–પ્લીઝ ગિવ્–મહેરબાની કરીને આપો.

Thank you–થૅન્ક યુ–તમારો આભાર માનું.

No thank you–નો થૅન્ક યુ–નહિ સાહેબ.

Sir–સર્–સાહેબ.

Ma'an–મૅમ્–મડમ (Madam–મૅડમ્–મડમ સાહેબ) નું ટુંકું રૂપ છે

Madam–મૅડમ્–બાઇ સાહેબ. Lady–લે'ડિ–બાઈ.

Go to bed–ગો ટુ બેડ્–સુઇ જાઓ.

Part with–પાર્ટ વિથ–છુટા પડો.

Good-bye–ગુડ બાય્–સલામ, છુટા પડતી વખતની સલામ.

Meet–મીટ્–મળવું. Be polite–બિ પોલાઇટ–સભ્ય થાઓ.

28

A WALK IN THE FIELDS

એ વૉક ઇન ધિ ફિલ્ડઝ્—ખેતરોમાં સફર.

Walk–વૉક્—સફર, ફરવું તે.
Fields–ફિલ્ડઝ્—ખેતરો. Field—(ફીલ્ડ્—ખેતર) નું બહુવચન.
Bird–બર્ડ્—પક્ષી. Beast–બીસ્ટ્—પશુ.
Tree–ટ્રી—ઝાડ. Named–નેઇમ્ડ—નામનો.
Country–કન્ટ્રિ—ગામડું. Ill–ઇલ્—માંદો.
Got–ગૉટ્—થયો, Thin–થિન્—પાતળો.
Weak–વીક્—નરમ; નિર્બળ.
Sent–સૅન્ટ—મોકલ્યો; send–(સૅન્ડ્—મોકલવું) નો ભૂતકાળ.
To stay–ટુ સ્ટે—રહેવાને. Well–વેલ્—સારો, તંદુરસ્ત,
Grew–ગ્રુ—થયો. Grow (ગ્રો—થવું, ઉગવું) નો ભૂતકાળ.
Put on–પુટ્ ઑન્—પહેરો. Cap–કૅપ—ટોપી.
Along the road–ઍલૉન્ગ્ ધિ રોડ્—રસ્તા ઉપર.
Tank–ટૅન્ક્—તળાવ.
Has not risen–હૅઝ્ નૉટ રિઝન્—(સૂર્ય) ઉગ્યો નથી. To rise (ટુ રાઇઝ્ ઉગવું, ઉંચે ચઢવું; નું પુર્ણ વર્તમાનકાળ ત્રીજા પુરૂષ એક વચનનું રૂપ Has risen થાય છે.)
Mango–મૅંગો—કેરી.
Mango-tree–મૅંગો ટ્રી—કેરીનું ઝાડ; આંબો.

Mangoes—મૅંગોઝ્—કેરીઓ. Mango—નો અંત્યાક્ષર O હોવાથી એનું બહુવચન es લગાડવાથી થાય છે.

Ugly—અગ્લિ—કદરૂપું. Flying—ફ્લાયિંગ્—ઉડતું.

Past—પાસ્ટ્—પાસે થઇને. Bat—બૅટ્—ચામાચીડીયું.

Mouse—માઉસ્—ઉંદર.

Wings—વિન્ગ્ઝ્—પાંખો Wing નુ બહુવચન.

Owl—આઉલ્—ઘુવડ. Old—ઓ'લ્ડ્—જુની.

Wall—વૉલ્—દિવાલ, ભીંત. Stop—સ્ટૉપ—અટકવું.

Monkey—મંકિ—વાંદરૂં.

Holding on—હો'લ્ડિંગ ઑાન્—પકડીને રહે તો.

Branch—બ્રૅંચ—ડાળી, Tail—ટેઇલ—પુંછડી.

Back—બૅક્—પીઠ. Hanooman—હનૂમાન્—હનુમાન.

Sounds—સાઉન્ડ્ઝ્—અવાજો Wheels—વ્હીલ્સ્—પૈડાં.

Carriage—કૅરેઇજ—ગાડી. Side—સાઇડ્—બાજુ.

Who can it be—હુ કૅન્ ઇટ્ બિ—એ કોણ હશે.

Rajah—રાજા—રાજા. Ofton—ઑાફ્ન્—વારંવાર.

Drive—ડ્રાઇવ્—ઘોડાપર અથવા ગાડીમાં ફરવું તે.

Rich—રિચ—પૈસાદાર; ધનવાન. Cross—ક્રૉસ્—આરપાર થઇને જવું.

Beautiful—બ્યુટિફુલ—સુંદર, રૂપાળું.

Peacock—પીકૉક—મોર.

Green—ગ્રીન—લીલા રંગના. Gold—ગો'લ્ડ—સોનેરી રંગની

Grain—ગ્રેન—દાણા.

Tame—ટેઇમ્—પાળેલું; શાંત, નમ્ર.

Flies down-ફ્લાઇઝ ડાઉન્-ઉડીને નીચે આવે છે.

What's the matter-વૉટસ ધ મૅટર્-શું થયું છે.
What's એ What is નું ટુંકું રૂપ છે.

Pulling-પુલિંગ્-ખેંચતો.

Are pulling-આર પુલિંગ્-ખેંચે છે.

Back-બૅક્-પાછો. Quick-ક્વિક્-ઉતાવળ કર.

Snake-સ્નેઇક્-સાપ. Back-બૅક્-પાછો ખસ.

Hissed-હિસ્ડ્-ફુંફવાટો માર્યો. Hiss-હિસ-સુંસવાટો-ફુંફવાટો-
મારવો-નો ભૂતકાળ-Hissed.

Nearly-નીઅર્લિ-લગભગ.

Put-પુટ્-મુક્યો. Put-પુટ્-મુકવું નો ભૂતકાળ,

Holding up-હોલ્ડિંગ્ અપ-ઉંચું રાખતો; અદ્ધર રાખતો.

Head-હેડ્-માથું. Cobra-કોબ્રા-કાળો નાગ.

Bit-બિટ્-કરડ્યો. Bite-બાઇટ્-કરડવું નો ભૂતકાળ.

If it bit-ઇફ્ ઇટ્ બિટ્-જો તે કરડે.

Save-સેવ્-બચાવવું. Keep away-કીપ અવે-દૂર રહે.

Safe-સેઇફ-સહીસલામત. Next-નેક્સ્ટ્-પાસેના.

Good-bye-ગૂડ્ બાય-સલામ.

Snake-king-સ્નેઇક્ કિંગ્-સાપનો રાજા.

Thinks-થિંક્સ-ધારે છે. Still-સ્ટિલ્-છાનુંમાનું, શાંત.

That is why-ધૅટ ઇઝ્ વ્હાય-એટલા માટે.

Hare-હૅર્-સસલું. Ears-ઇઅર્ઝ-કાન.

Catch-કૅચ-પકડવું.

Dogs-ડૉગ્ઝ્-કુતરાઓ. Dog નું બહુવચન.

Farmer-ફાર્મર્-ખેડુત.

To plough-ટુ પ્લાઉ-ખેડવું, માં હળ ફેરવવું.

Fields-ફીલ્ડઝ્-ખેતરો.

Goes to his work-ગોઝ્ ટુ હિઝ વર્ક-તેના કામપર જાય છે

Another way-અનધર્ વે-બીજે રસ્તે.

We have had quite a long walk-વિ હૅવ હૅડ ક્વાઇટ એ લૉન્ગ્ વૉક્-આપણે લાંબી સફર મારી છે.

Elephant-એલિફન્ટ્-હાથી. Hurt-હર્ટ્-નુકસાન કરવું.

Hanging down-હૅંગિન્ગ્ ડાઉન્-લટકવું.

Nose-નોઝ્-નાક. Trunk-ટ્રન્ક્-સુંઢ.

As well-ઍઝ વેલ્-વળી. Pick up-પિક્ અપ-ઉપાડી લેવું.

Feeds-ફીડ્ઝ્-ખવડાવે છે. Plaintains-પ્લેઇનટેઇન્સ્-કેળાં.

29

THE SUN AND THE MOON.

ધિ સન્ ઍન્ડ ધિ મુન્-સુરજ અને ચાંદો.

Sunrise-સન્ રાઇઝ્-સૂર્યોદય

Ball of fire-બૉલ્ ઑફ્ ફાયર્-અગ્નિ ગોળો.

Fire-ફાયર્-આગ.

If there were no sun-ઇફ ધૅર વૅર નો સન્-જો સુરજ ન હોય તો

Plant-પ્લૅન્ટ-છોડવો, રોપો,

Would die-વુડ ડાઇ-મરી જાય, નાશ પામે.
Wide-વાઇડ-પહોળું; વિસ્તારવાળું.
Plain-પ્લેઇન-મેદાન.
Shines-શાઇન્સ-પ્રકાશે છે.
Bright-બ્રાઇટ-તેજસ્વી, ચળકતું.
Of its own-ઑફ઼ ઇટસ ઓ'ન-પોતાનું.
Small-સ્મૉલ-નાનું.

30

BOYS-બૉયઝ-છોકરાઓ.

Truth-ટ્રુથ-સાચું; સત્ય.
Wise-વાઇઝ-ડાહ્યો.
Boy-બૉય-છોકરો.
Brave-બ્રે'વ-બહાદુર.
Lie-લાય-જુઠું.
Tell a lie-ટેલ એ લાય-જુઠું બોલવું.
Obeys-ઓબે'ઝ-નું કહ્યું કરે છે; ની આજ્ઞા માને છે.
Loving-લવિંગ-પ્રેમાળ.
Wishes-વિશિઝ-ઇચ્છે છે.
What he can-વૉટ હિ કૅન-પોતે કરી શકે તે.
Colours-કલર્સ—રંગ. Colour-કલર-રંગ નું બહુવચન.
Blue-બ્લ્યુ-આસમાની રંગનું. Soft-સૉફ્ટ-નરમ, સુંવાળું.
Falls-ફૉલ્ઝ—પડે છે.
Gold-ગોલ્ડ-સોનું.
Yellow-યલો-પીળું.
Silver-સિલ્વર-રૂપું.
White-વ્હાઇટ-ધોળું.
Iron-આયર્ન-લોઢું,
Heavy-હેવિ—ભારે.
Feathers-ફેધર્સ-પીછાં Feather (ફેધર-પીછું) નું બહુવચન.

Rubies-રૂબિઝ્-માણેક. Red-રેડ્-રાતું.
Copper-કૉપર્-ત્રાંબું Brown-બ્રાઉન્-ભૂરા રંગનું; બદામી.
Steel-સ્ટીલ-ગજવેલ.
Grey-ગ્રે-ધોળા રંગનું, ભૂરૂં.
At break of day-ઍટ્ બ્રેક ઑવ્ ડે'-પ્હો ફાટતાં.

31

FLOWERS AND LEAVES.

ફ્લાવર્સ ઍન્ડ લીવ્ઝ્-ફૂલો અને પાંદડાઓ.

Bunch-બન્ચ-ઝુમખું.
Flowers-ફ્લાવર્સ-ફુલ Flower (ફ્લાવર્-ફુલ) નું બહુવચન.
Leaves-લીવ્ઝ્-પાંદડાં Leaf-લીફ્-પાંદડું નું બહુવચન,
Buds-બડ્ઝ્—કળીઓ Bud-બડ્-કળી નુ બહુવચન.
Roses-રો'ઝિઝ્-ગુલાબનાં ફૂલો Rose-રોઝ્-ગુલાબ નું બહુવચન.
Smell-સ્મેલ્-સોડે છે, સુગંધી આપે છે.
Sweet-સ્વીટ્-સરસ. Will get-વિલ્ ગેટ્-થશે.
Open-ઓ'પન્-ખીલવું.
Drops-ડ્રૉપ્સ્-બિંદુઓ Drop-ડ્રૉપ-બિંદુ નું બહુવચન.

32

THE LITTLE BOYS GOOD-NIGAT.

ધ લિટલ બૉયઝ ગુડ-નાઇટ-નાના છોકરાની રાતની સલામ.

No longer-નો લૉંગર્-વધારેવાર નહિં.

To poep-ટુ પીપ્-ડોકીયાં કરવાં.

Asleep-ઍસ્લીપ્-ઉંઘતાં.

Are asleep-આર ઍસ્લીપ-ઉંઘી ગયાં છે;

Darling-ડાર્લિંગ્-વહાલાં. Till-ટિલ-સુધી.

I'm sure-આઇ ઍમ્ સ્યોર્-મને ખાતરી છે કે I'm sure એ I am sure નું ટુંકું રૂપ છે.

Sing-સિંગ્-ગાવું. In words-ઇન્ વર્ડ્ઝ-શબ્દોમાં

You would have said-યુ વુડ હૅવ સેઇડ્-તું કહેત, તમે કહ્યું હોત.

Awake-અવેઇક્-જાગતો. Kiss-કિસ-બચ્ચી ટરી.

Your-યૉર્-તારો. Far-ફાર્-દૂર.

Near-નીઅર્-પાસે.

Both far and near-બોથ ફાર ઍન્ડ નીયર્-દૂરના અને પાસેના બંન્ને.

Every one-એવ્રિ વન-દરેક.

રીડર ફર્સ્ટનો તરજુમો.

૧ અમારી નિશાળ.

સોમવારની સવારે ગોવિંદ નિશાળે જતો હતો. એટલામાં ગોપાળ એને મળવાને આવ્યો ગોપાલ એનો ભાઇબંધ થાય છે. એ પાસેના ઘરમાં રહે છે.

ગોપાલ—ગુડ મોર્નિંગ (સવારની સલામ). ગોવિંદ તું નિશાળે જાય છે કે ?

ગોવિંદ—ગુડ મોર્નિંગ. ગોપાલ, હા, જવાનો વખત થયો છે. હું હમણાંજ ઉપડું છું.

ગોપાલ—તું મને તારી સાથે લઇ જઇશ ? મારા બાપાએ તારી નિશાળે જવાનું મને કહ્યું (છે). તારી સાથે આવું ?

ગોવિંદ—(અરે) હા. ચાલ. હું તને મારી સાથે લઇ જઈશ. જો ! મારા વર્ગનું ચિત્ર આ રહ્યું. એ અમારી નિશાળના ચિતારાએ ચિત્ર્યું હતું.

ગોપાલ—કેવું સુંદર ચિત્ર ! હું એમાં તને જોઇ શકું છું. ત્રણ છોકરા સાથે મેજપર બેઠેલો, તું પેલો રહ્યો.

ગોવિંદ—એ મેજ નથી. એ ડેસ્ક (ઢળતી પાટલી) છે. હું અને બીજા ત્રણ છોકરા પાટલીપર બેઠા છીએ ને ડેસ્ક અમારી આગળ (પડ્યુ) છે. અમારી પાટીઓ એનાપર પડેલી છે. અમારી પાછળ બીજું ડેસ્ક (ઢળતી પાટલી) છે ને બીજા ચાર છોકરા એની આગળ બેઠા છે. તું એમને ચિત્રમાં જોઇ શકતો

નથી. ચિત્ર અતિશય ન્હાનું છે. પણ તું એક છોકરાને જોઇ શકે છે.

ગોપાલ—પેલા ઉભા રહેલા ઉંચા સદ્‌ગૃહસ્થ કોણ છે? એમણે પાઘડી પહેરી છે.

ગોવિંદ—એ અમારા વર્ગના શિક્ષક છે.

ગોપાલ—એ શું કરે છે?

ગોવિંદ—એ અમને શીખવે છે. એમનો ડાબો હાથ પૃથ્વીના ગોળા પર છે. એમની આંગળી હિંદુસ્તાન તરફ છે. એ કહે છે કે "છોકરાઓ, આ હિંદુસ્તાન છે, આ આપણો દેશ છે." પૃથ્વીનો જેવો ઘાટ હોય છે તેવો ગોળાનો ઘાટ છે. એ ગોળ છે. એ ઉંચા ટેકરાપર છે. એની પાસે અમારા મહેતાજીનું મેજ છે.

ગોપાલ—દિવાલપરનાં પેલાં ચિત્રો શાનાં છે?

ગોવિંદ—એ નકશા છે. એક ઇંગ્લાંડનો નકશો છે. બીજો હિંદનો નકશો છે. જ્યારે તું નીશાળે આવીશ ત્યારે ઓરડીમાંની બધી ચીજો હું બતાવીશ, હવે ચાલો આપણે નીકળીએ નહિં તો મોડું થશે. આ ટર્મનો પહેલો દિવસ છે. આજ નિશાળ ઉઘડે છે. ઘણા નવા છોકરા આવશે. તારી જુની નિશાળ તેં છોડી દીધી છે?

ગોપાલ—હા, તેઓ ત્યાં ઇંગ્રેજી શિખવતા નથી. મારે ઇંગ્રેજી શીખવું છે.

ગોવિંદ—પણ તું ઇંગ્રેજીમાં વાતચીત (તો) કરી શકે છે. તને વાતચીત કરતાં કોણે શીખવાડ્યું? તું ઇંગ્રેજીમાં લખીને વાંચી પણ શકે છે?

ગોપાલ—મારા બાપાને ઇંગ્રેજી સારી પેઠે આવડે છે, એમણે મને વાતચીત કરતાં શીખવ્યું. તે કહેતા કે "પહેલાં વાતચીત કરતાં

શીખ પછી વાંચતાં શીખ ને પછી લખતાં શીખ. આ શીખવાનો સરસ (સૌથી સરસ) રસ્તો છે.

ગોવિંદ—તું ઘણી સારી અંગ્રેજી ભાષામાં વાત કરી શકે છે. તને લખવું વાંચવું સહેલું પડશે.

ગોપાલ—નિશાળમાં હું કઇ ચોપડી વાંચીશ ?

ગોવિંદ—તું પહેલી પ્રાયમર વાંચીશ.

ગોપાળ—જ્યારે હું મ્હારા હેડમાસ્તર અને મ્હારા વર્ગના શીક્ષકની સાથે બોલું ત્યારે મારે તેમને કેવી રીતે બોલાવવા ?

ગોવિંદ—તારે દરેક મહેતાજીને સાહેબ કહેવું જોઇએ

ગોપાળ—તારી નિશાળમાં છોકરા રમે છે?

ગોવિંદ—અરે હા, અમે ઘણી રમતો રમીએ છીએ. અમે નિશાળમાં સખ્ત કામ કરીએ છીએ અને નિશાળ પૂરી થાય ત્યારે રમીએ છીએ. અમે એક વખતે એક કામ કરીએ છીએ અને તે સારી રીતે કરીએ છીએ.

ગોપાળ—મ્હારા બાપએ મને ગઇ કાલ એક નવો દડો આપ્યો. તે મારી પાસે ઘેર છે. આજ સાંજે એ વડે હું રમીશ.

---

૨ એક વખતે એક ચીજ.

ગોપાલ નિશાળે ગયો.

ગોવિંદ તેને હેડમાસ્તર પાસે લઇ ગયો.

એમણે તેને કહ્યું કે " તું તારા બાપા પાસેથી ચીઠ્ઠી લાવ્યો છે ? " ગોપાલ બોલ્યો " ના સાહેબ, પણ હું ઘેર જઇને લઇ

આવીશ." એથી તે ઘેર ગયો. તેના બાપાએ હેડમાસ્તરપર એક ચિઠ્ઠી તેને આપી.

હેડમાસ્તર સાહેબે તે વાંચીને તેને વર્ગમાં દાખલ કર્યો. સાંજરે તે ઘેર ગયો. આખો દિવસ તેણે નિશાળમાં કામ કર્યું હતું. એણે પોતાના જોડા ઉતાર્યા ને પોતાનો નવો દડો લઇને બગીચામાં તે દોડયો. ત્યાં તે કંટાળ્યો (થાકયો) ત્યાં સુધી તે દડે રમ્યો.

જ્યારે તમે કામ કરતા હો ત્યારે કામ (જ) કરો ને રમતા હો ત્યારે રમો. હું કહું છું કે આ સુખી થવાનો રસ્તો છે, તમે જે કરો તે (તમારાથી બની શકે તેટલા) જોરથી કરો. કકડે કકડે કરેલી વસ્તુઓ કોઇ દિવસ ખરી (સારી) કરાતી નથી. એકી વખતે એક ચીજ, અને તે સારી કરવી એ જેમ તમને ઘણા કહી શકશે તેમ એક ઘણો સરસ નિયમ છે.

---

૩ મહારાજા.

બાપ—મારા છોકરા, અહિં આવ. આ ચિત્ર સામું જો.

છોકરો—બાપા, આ સદ્‌ગૃહસ્થ કોણ છે ?

બાપ—મારા દિકરા, આ શહેનશાહનું ચિત્ર છે.

છોકરો—બાપા, એમનું નામ શું ?

બાપ—એમનું નામ જ્યૉર્જ છે. એમને આપણે 'પાંચમા જ્યૉર્જ' કહીએ છીએ. એ ગ્રેટબ્રિટન અને આયર્લાંડના રાજા (થાય છે) અને હિંદુસ્તાનના શહેનશાહ છે.

છોકરો—આપણે એમને પાંચમા જ્યૉર્જ કેમ કહીએ છીએ.

બાપ—કારણકે એ નામના એ પાંચમા રાજા છે. ઘણા વખત અગાઉ જ્યૉર્જ નામવાળા બીજા રાજાઓ ઇંગ્લાંડમાં થઇ ગયા હતા. જ્યૉર્જ નામવાળા ચાર રાજા થઇ ગયા હતા. આપણા રાજા પાંચમા જ્યૉર્જ છે.

છોકરો—બાપા એ મહાન્ રાજા છે?

બાપ—હા, દીકરા. આખી દુનીયામાં એ સૌથી મહાન્ રાજા છે. જે કોઇ પણ રાજા થઇ ગયો તેના કરતાં એ વધારે માણસો ઉપર રાજ્ય કરે છે.

છોકરો—બાપા એ ક્યાં રહે છે?

બાપ—એ ઇંગ્લાંડમાં રહે છે. એ એમનો પોતાનો દેશ (થાય) છે.

છોકરો—એ કોઇ દિવસ હિંદુસ્તાનમાં આવે છે?

બાપ—હા, એ બે વાર હિંદુસ્તાનમાં આવ્યા છે.

છોકરો—એ મમતાળુ અને ભલા છે!

બાપ—(અરે) હા, મારા વહાલા પુત્ર. એ દરેક તરફ ઘણા મમતાળુ અને ભલા છે. એ એમના લોકને ચાહે છે. જ્યારે તેઓ (લોકો) સુખી હોય છે, ત્યારે એ ખુશ રહે છે.

છોકરો—બાપા, એમના લોક એમને ચાહે છે?

બાપ—હા, બધા લોક એમને ચાહે છે.

છોકરો—શા વાસ્તે તેઓ તેમને ચાહે છે?

બાપ—લોકો તેમને ચાહે છે કારણકે તે લોકોને ચાહે છે. લોકો જાણે છે કે તે (તેમને) લોકોને ચાહે છે. તેઓ (લોકો) જાણે છે કે એ મમતાળુ અને ભલા છે. એ તેમની સંભાળ લે છે એ એમને નુકશાનમાંથી સહીસલામત રાખે છે. મારા દીકરા તારે પણ તેમને ચાહવા જોઇએ. એ તારા રાજા થાય.

છોકરો—હું એમને વાસ્તે કંઇ કરી શકું ?

બાપ—હા, મારા દીકરા ! એમને પ્રભુ સુખી રાખે એવી પ્રાર્થના તું પ્રભુ પાસે કરી શકે. તેમનું જતન કરવાની અને તેમને સહી-સલામત અને સુખી રાખવાનું તું પ્રભુ પાસે માગ.

આપણા રાજા, મહાન્ જ્યૉર્જની પ્રભુ રક્ષા કરો.
આપણા ઉદાર રાજા દીર્ઘાયુષ થાઓ.
પ્રભુ રાજાની રક્ષા કરો.

---

૪ રોમન આંકડા.

બાપ—વારૂ ગોપાલ, એક મહિનાથી તું (તારી) નવી નિશાળે જાય છે. તને તે ગમે છે કે ?

ગોપાલ—(અરે) બાપા ! મને તે બહુ ગમે છે. મારા મહેતાજી મારા અને બીજા છોકરા તારફ ઘણા મમતાળુ છે. હું હમેશ કંઇક નવું શીખું છું.

બાપ—તું હમેશ કંઇ નવું શીખે છે, એમ કે ? આજ તું શું શીખ્યો ?

ગોપાલ—આજ અમે રોમન આંકડા વિષે બધું શીખ્યા.

બાપ—રોમન આંકડા ! આંકડો શું એ તું જાણે છે ?

ગોપાલ—(અરે) હા તમે મને તે ઘણા વખતપર શીખવ્યું હતું. આંકડો એ સંખ્યાની નિશાની (ચિન્હ) છે. અમારા મહેતાજી કહે છે કે આંકડાનું, બીજું નામ ' ન્યુમરલ ' કહેવાય છે. દરેક સંખ્યાને આંકડો હોય છે.

બાપ—તું શું જાણે છે તે ચાલ હું તપાસું. (મને) તારી સ્લેટ આપ હું એના પર, એક, બે, ત્રણ, ચાર, સંખ્યાઓ લખીશ. હવે દરેક નંબર (સંખ્યા) પાસે એનો આંકડો લખ.

ગોપાલ—(અરે) હા. બાપા. એ હું કરી શકું છું. આ રહી પાટી અને આ રહ્યા આંકડા.

બાપ—હા. તે તદ્દન બરોબર છે. તું યાદ રાખી શકે છે. એ જોઇને હું ઘણો ખુશી થયો છું. મને લાગે છે કે બધી સંખ્યાઓ તું તારી જુની નિશાળમાં શીખ્યો હતો. નહિં વારૂ ?

ગોપાલ—હા, હું સંખ્યાઓ શીખ્યો હતો, પણ તેમનાં ઇંગ્રેજીમાં નામ હું શીખ્યો નહોતો. એ તમે મને શીખવાડ્યા અને હું સંખ્યાઓના નામની (કેમ) જોડણી (કરવી એ) કરતાં શીખ્યો નહોતો એ હું મારી નવી નિશાળમાં શીખ્યો.

બાપ—વારૂ, આ ચિહ્નોને તું રોમન આંકડા કહે છે ?

સંખ્યા.	આંકડો.	રોમન આંકડો
એક	૧	I
બે	૨	II
ત્રણ	૩	III
ચાર	૪	IV
પાંચ	૫	V
છ	૬	VI
સાત	૭	VII
આઠ	૮	VIII
નવ	૯	IX
દશ	૧૦	X
અગીયાર	૧૧	XI
બાર	૧૨	XII

ગોપાલ—(અરે) ના, આંકડા લખવાની બે રીતો છે. પહેલાં હું આ રીતે શીખ્યો. પણ અમારા મહેતાજીએ આજ અમને બીજી રીત શીખવાડી.

બાપ—હવે તું રોમન આંકડા લખી શકે છે ?

ગોપાલ—હજુ તે હું બરાબર કરી શકતો નથી. પણ અમારા મહેતાજીએ મને એક નાનું પત્તું આપ્યું છે. વર્ગમાંના દરેક છોકરાને તેમણે એકેક આપ્યું. તેમણે મને કહ્યું.

" ગોપાળ, આ પત્તું ઘેર લઇ જા, એના ઉપર એકથી બાર સુધી સંખ્યા છે. અને સાધારણ આંકડા અને રોમન આંકડા છે ઘેર તું તેમને લખતાં શીખજે. "

બાપ—એ પત્તું ક્યાં છે; ગોપાલ.

ગોપાલ—બાપા, એ મારા ગજવામાં છે. તે આ રહ્યું.

બાપ—તો, આ સરસ પત્તું છે. હવે તું આ આંકડા શીખીશને ?

ગોપાલ—ના, બાપા ! હમણાં તો મારે રમવું છે. હું એક કલાક સુધી બગીચામાં રમીશ એ પછી આ આંકડા લખતાં શીખીશ.

બાપ—હેં ! તારા મહેતાજી તને રમવાનું પણ કહેતા હતા ?

ગોપાલ—હા, અમારા મહેતાજીએ કહ્યું કે " છોકરાઓ, જ્યારે તમે હમેશ નિશાળેથી ઘેર જાઓ, ત્યારે તમારે રમવું. અથવા ફરવા જવું અથવા આસપાસ દોડવું. એથી તમે જોરાવર થશો ને તમારી તંદુરસ્તી સારી રહેશે.

બાપ—એ તદ્દન સાચું છે. ગોપાલ, હવે ચાલ્યો જા અને રમ. કાલ સવારે મારી પાસે આવજે અને તને રોમન આંકડા આવડે છે કે નહિ તે હું જોઇશ.

ઠંડો પવન વાય છે. ઉંડી નદી વહે છે. ધોળી ગાય બરાડે છે. લીલું ઘાસ ઉગે છે. સુંદર (રૂપાળાં) પક્ષીઓ ગાય છે. નિશાળનો ઘંટ વાગે છે. નાના છોકરા નિશાળમાં આવે છે.

મહારાણી.

આ, ગ્રેટબ્રિટન અને આયર્લાંડની રાણી હિંદની મહારાણી મેરી છે. એ મહારાજા જ્યૉર્જનાં પત્ની છે. એ એમના પતિ સાથે

ઈંગ્લાંડમાં રહે છે. એમનો સૌથી મોટો છોકરો ઍડવર્ડ પ્રિન્સ ઑફ વેલ્સ છે.

પ્રભુ આપણાં રાણીજીને સુખી રાખે.

ઘડીઆળ.

ગોપાલ—સ્હવારની સલામ, બાપા ! હવે મને રોમન આંકડા આવડે છે. ગઇ રાત્રે હું તે શીખ્યો અને આજ સવારમાં તે ફરીથી જોઈ ગયો. હવે હું તે વાંચી શકું છું.

બાપ—મારા છોકરા, તેં ઠીક કર્યું. તે સાંભળીને હું ખુશ થયો છું હવે અહિં આવને મારી ઘડીઆળ સામું જો. એનાપર તારી નજરે રોમન આંકડા પડે છે ?

ગોપાલ—હા, હું જે આંકડા શીખ્યો છું એજ આંકડા હું જોઉં છું. એકથી તે બાર સુધી એ બધા ત્યાં છે, એ ઘડીઆળની આસપાસ છે.

બાપ—(ગઇ) કાલ, નિશાળમાં તેં ક્યાંઇ તે જોયા હતા.

ગોપાલ—અમારા મહેતાજીએ કાળા પાટીઆપર તે લખ્યા હતા અને પત્તાં પર તેમને મેં જોયા હતા. મેં બીજે ક્યાંય તે જોયા નથી.

બાપ—ફરીથી વિચાર કર. (વિચારી જો.) તમારી નિશાળમાં (મોટું ઘડીઆળ છે કે ?

ગોપાળ—(અરે) હા ! હવે મને સમજણ પડી. (મોટા) ઘડીઆળ પર આ આંકડા મેં જોયા હતા. પણ એ શું છે તે મને ખબર પડી નહોતી-

બાપ—(મોટું) ઘડીઆળ એ (નાના) ઘડીઆળ જેવું જ હોય છે પણ ' ક્લૉક ' મોટું અને ભારે હોય છે. ' વૉચ ' ઘણું નાનું હોય છે. તું જુએ છે કે, હું મારૂં ' વૉચ ' ગુંજામાં મુકું છું. ' ક્લૉક ' ના ઉપલા ભાગપર અને ' વૉચ ' ના ઉપલા ભાગપર એકજ ચિન્હો હોય છે.

ગોપાલ—બાપા, આ આંકડા વિષે મને બધું મહેરબાની કરીને કહેશો ?

બાપ—મારી ઘડીઆળ સામું જો, એની આસપાસ એક લીટી છે. એ લીટીને આપણે ગોળ કહીએ છીએ. એની નીચે તું એક બીજો નાનો ગોળાકાર જુએ છે. દરેક ગોળાકારમાં સાઠ કાળાં ચિન્હો વા ટપકાં છે. તારી મરજી હોય તો ગણી જો. પ્રયત્ન કર.

ગોપાલ—મોટા ગોળાકારમાંનાં ટપકાં હું ગણી શકું છું. પણ નાના ગોળાકારનાં ટપકાં મ્હને ભાગ્યેજ દેખાય છે એ ઘણાં ન્હાનાં છે;

બાપ—ઘડીયાળમાં તું કાંઇ ફરતું જોઇ શકે છે ?

ગોપાલ—સોયો જેવી દેખાતી પણ કાળી ચીજો હું જોઇ શકું છું. એક નાની સોય છે તે નાના ગોળાકારની આસપાસ ખુબ ઝડપથી ફરે છે, એક મોટી સોય છે તે મોટા ગોળાકારની આસપાસ બહુ ધીમે ફરે છે. વળી એક ત્રીજી સોય એતો બીલકુલ ફરતીજ નથી.

બાપ—આ ત્રણ સોયો ઘડીયાળના કાંટા છે.

ગોપાલ—બાપા, એ ' કાંટા ' એમ કહેવાય છે!

બાપ—એ ' કાંટા ' કહેવાય છે કારણ કે ગોળાકારમાંનાં કાળાં ટપકાં ભણી એ આંગળી કરે છે. નાનો કાંટો જે એટલી ઝડપથી ફરે છે એ સેકન્ડ-કાંટો છે, ત્રણમાંથી સૌથી મોટો મિનિટ-

કાંટો છે, એ પણ ફરે છે; પણ તે એટલો ધીમે ફરે છે કે તે તને ફરતો દેખાતો નથી.

ગોપાલ—હું સહમજ્યો ? હું સહમજ્યો ! બાપા, તમારી ઘડીઆળ વિષે મને વધારે કહેશો ?

બાપ—મારા દીકરા. હાલ નહિ. તારી મા તને બોલાવતી હું સાંભળું છું. નાસ્તો (થયો) છે. નાસ્તો કરવા દોડી જા. આજ જ્યારે નિશાળે જાય ત્યારે વખતનો કોઠો (કોષ્ટક) શીખજે, કાલ સ્હવારે મારી પાસે આવજે ને હું તને ઘડીઆળ વિષે વધુ કહીશ.

---

૭ પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સ.

બાપ—ગઇ કાલે મ્હેં તને મહારાજા પાંચમા જ્યૉર્જનું ચિત્ર બતાવ્યું હતું. આ એક બીજું ચિત્ર રહ્યું. તેં તે અગાઉ જોયું છે.

છોકરો—હા, બાપા; એ ચોપડીના પુંઠા પર છે.

બાપ—એ કોણ છે તને ખબર છે ?

છોકરો—ના, એ કોણ છે ! મને મહેરબાની કરીને કહો.

બાપ—એ ઍડવર્ડ, પ્રિન્સ ઑફ વેલ્સ છે. એ રાજાજીના સૌથી મોટા પુત્ર થાય, એક દિવસ, પ્રભુની મરજી હશે તો એ રાજાજી થશે. હાલ તે શાહજાદા છે. પ્રભુ તેમની સંભાળ લે એવી પ્રાર્થના પ્રભુ પાસે આપણે કરવી જોઇએ.

પ્રીન્સ ઑફ વેલ્સને પ્રભુ સુખી રાખો.

૮ ઘડીઆળ (ચાલુ).

ગોપાલ—બાપા, હું આ રહ્યો. તમે કહ્યું હતું કે હું તને મારી ઘડીઆળ વિષે આજ સ્હવારે વધુ કહીશ.

બાપ—બહુ સારૂં, મારા દીકરા. મને યાદ છે. પણ મેં તને કંઇ કરવાનું કહ્યું હતું તે તને યાદ છે ?

ગોપાલ—હા, બાપા, મને ખરેખર યાદ છે. વખત વિષે હવે મને બધું આવડે છે. ગઇ કાલ હું કોઠો (કોષ્ટક) શીખ્યો.

બાપ—તું શીખ્યો ! લાવ તને તપાસું, કલાક કેટલા હોય છે ?

ગોપાલ—દિવસે બાર કલાક હોય છે ને રાતના બાર કલાક હોય છે

બાપ—બરોબર હવે મને કહે જો એક કલાકની કેટલી મીનીટ થાય ?

ગોપાલ—એક કલાકની સાઠ મિનિટ થાય.

બાપ—એક મિનિટની કેટલી સેકન્ડ થાય ?

ગોપાલ—એક મિનીટની સાઠ સેકન્ડ થાય.

બાપ—શાબાશ ! હવે અહિં આવ. હું મારી ઘડીઆળ તારા કાન નજદીક ધરીશ. તું શું સાંભળે છે ?

ગોપાલ—હું ટક્ ટક્ ટક્ ટક્ શાંભળું છું.

બાપ—હા, ઘડીઆળ ટક્ ટક્ બોલે છે. એક ટક્ એક સેકન્ડ છે. એક મિનિટમાં સાઠ સેકન્ડ હોય છે, એક મિનિટમાં ઘડીઆળ સાઠવાર ટક્ ટક્ કરે છે.

બાપ—હવે લાંબા મિનિટ કાંટા સામું જો, મોટા ગોળાકારમાંના એક ટપકાથી બીજા ટપકાપર તે એક મિનિટમાં આવે છે તે એક કલાકમાં ગોળ ફરી રહે છે.

ગોપાલ—હું સ્હમજ્યો ત્યારે તો મિનિટકાંટો જે ઝડપથી ફરે છે તેની સાઠ ગણી ઝડપથી સેકંડ કાંટો ફરે છે.

બાપ—બરોબર. હવે કલાકકાંટા સામું જો, તને તે ફરતો દેખાતો નથી. પણ તે ફરે છેજ. એ એક કલાકમાં એક આંકડાથી બીજા આંકડાપર ફરે છે. બાર કલાકમાં તે ગોળ ફરી રહે છે.

ગોપાલ—ત્યારે તો જ્યારે મિનિટકાંટો બાર આંકડા ફરે છે ત્યારે કલાકકાંટો એક આંકડાથી બીજા આંકડાપર આવે છે. એ બારગણી ઝડપથી ફરે છે.

બાપ—બરોબર, મારી ઘડીઆળ સામું જો કેટલા વાગ્યા છે ?

બાપ—' ઑકલૉક ' નો શો અર્થ થાય છે ?

ગોપાલ—' ઑકલૉક ' એ ' ઑફ ધ કલૉક ' નું ટુકું રૂપ થાય છે જ્યારે કેટલા વાગ્યા છે (વૉટ્ ઑકલૉક ઇઝ્ ઇટ્) એમ હું પૂછું ત્યારે ઘડીઆળનો કેટલામો કલાક છે (વૉટ્ અવર્ ઑફ ધિ કલૉક ઇઝ્ ઇટ્) એવો અર્થ થાય છે. કલાકકાંટો અને મિનિટકાંટો કયા કલાક ને કઇ મિનિટ તરફ આંગળી કરે છે ?

ગોપાલ—કેટલા વાગ્યા છે તે હું કહી શકતો નથી.

બાપ—કલાકકાંટો નવ પછી જરાક દૂર છે. તેથી નવ વાગી ગયા છે. મીનીટકાંટો ગોળાવના ચોથા ભાગ સુધી ગયો છે. તેથી સવાનવ થયા છે. પા કલાક એટલે પંદર મીનીટ થાય. હવે આ પત્તાં સામું જો. તે મ્હેં તારે માટે બનાવ્યાં છે દરેક પત્તું ઘડીઆળના ઉપલા ભાગનું ચિત્ર છે. એમાં કલાકકાંટો છે અને મીનીટકાંટો છે. એમાં સેકન્ડકાંટો દાખલ કર્યો નથી. તે

નિશાળે લઇ જા અને તારા મહેતાજીને તે બતાવજે. વખત કેવી રીતે ગણુવે! તે તને કહેશે. હવે ચાલ આપણે નાસ્તો કરવા જઇએ.

ઘડીઆળ અવાજ કરે છે " ટક, ટક, ટક, " તમારે જે કરવું હોય તે જલદીથી કરો. વખત જલદી ચાલ્યો જાય છે. તમારે જે કરવુ હોય તે આજજ કરો.

---

૯ ટપાલવાળો.

અનન્ત નવ વર્ષનો એક નાનો છોકરો હતો. એ હમેશાં ગામડામાં રહ્યો હતો. એ પોતાના પિતરાઈભાઈ ગોવિંદની સાથે રહેવાને પુના આવ્યો એ ગોવિંદને ગોંડુ કહેતો તે ગોવિંદ તેને અન્તુ કહેતો.

જ્યારે તે પુના પહોંચ્યો ત્યારે તે થાકી ગયો હતો. તે સાંજરે મોડો પહોંચ્યો. એણે થોડોક ખોરાક ખાધો ને સુઈ ગયો. તે આખી રાત લસલસાટ ઊંઘ્યો. બીજી સવારે તે વહેલો ઉઠ્યો જ્યારે તેણે નાહી ધોઇને પોષાક પહેર્યો ત્યારે તે પોતાના પિતરાઈ ભાઈ ગોંડુ સાથે ઘરની આગલી ઓરડીમાં ગયો. આગલું બારણું ઉઘાડું હતું.

અન્તુ—બારણા આગળ પણે ઉભા રહેલા એક માણસને હું જોઉં છું ગોંડુ, એ કોણ છે ? એને શું જોઇએ છે ?

ગોંડુ—અરે અન્તુ ! તેં ટપાલવાળાને કદી જોયો નથી ? એ ટપાલવાળો છે !

અન્તુ—એના હાથમાં એ શું ઝાલી રહ્યો છે ?

ગોંડુ—એ કાગળ છે. તે કાગળ મારે કે ભાઇને વાસ્તે તે અહિં લાવ્યો છે. બાપા મુંબઇમાં છે. એમણે અમને લખ્યું છે.

અન્તુ—એ શું લઇ જાય છે ? એના ડાબા હાથમાં એણે કંઇક પકડયું છે.

ગોંડુ—એ ચામડાની પીળા રંગની કોથળી છે. એ ચામડાના પટાવડે ઉંચી ઝાલેલી છે. એ એના ખભા ઉપર આવે છે.

અન્તુ—કોથળીમાં શું છે ?

ગોંડુ—અરે, કોથળી કાગળથી ભરેલી છે. તે એ બીજા ઘેર લઇ જાયછે

ટપાલવાળો—સાહેબ, આપનો એક કાગળ આ રહ્યો.

ગોંડુ—બહુ સારૂ, અમારા ઘરનો આજ આ એકજ કાગળ છે ?

ટપાલવાળો—જી, હા, એટલોજ છે. સલામ

ગોવિંદ—સલામ, હા. આ કાગળ બાપાપરથી મારાપર આવેલો છે. એ એમણે ગઇ રાત્રે લખ્યો હતો.

અન્તુ—ગોંડુ, એ કાગળ અહિં લાવવાને તારા બાપાએ પટાવાળાને કંઇ આપ્યું હતું ?

ગોંડુ—અરે નહિ ! એમણે કાગળપર સ્ટાંપ ચ્હોંડયો છે તે આ રહ્યો એ સામું જો. એ અડધા આનાનો સ્ટાંપ છે.

અન્તુ—એ સ્ટાંપ ઉપરનું ચિત્ર શું છે ?

ગોંડુ—હિંદુસ્તાનના શહેનશાહ નામદાર પાંચમા જ્યૉર્જ ના ઉત્તમાંગનું (માથાનું) ચિત્ર છે.

અન્તુ—ગોંડુ તારો કાગળ વાંચ.

ગોંડુ—હા, હું તે વાંચીશ. તારી મરજી હોય તો તું પણ એમાં જો

મને ખબર છે કે તું ઇંગ્રેજી વાંચી શકતો નથી.
મારા બાપા તરફથી કાગળ આ (પ્રમાણે) છે:—

મુંબઈ.
૧૫ માહે મે સને ૧૯૧૧.

મારા વ્હાલા છોકરા.

અમે કાલ ત્રણ વાગે મુંબઇ પહોંચ્યા એ જણાવવાને હું લખું છું. અહિં ખૂબ ગરમી છે. મને લાગે છે કે આજ રાત્રે વરસાદ વરસશે. અહિં વાદળાથી બધું છવાએલું છે. તારી મા ને હું સર્વે સારાં છીએ. ઘેર તમે બધાં કેમ છો તે લખીને જણાવજો. આવતી કાલ હું દુકાને જઇશ ને તારે વાસ્તે થોડીક ચોપડીઓ ખરીદીશ. હું ઘણો કામમાં છું. મારે ઘણા કાગળ લખવાના છે. હું તને ફરીથી લખીશ ને અમે ક્યારે પાછાં આવીશું તે તને જણાવીશ.

સલામ. તારી બેન તથા ભાઇ અન્તુ આપણે ત્યાં રહેવા આવ્યો છે તેને (મારા વતી) પ્રેમથી બોલાવજે.

હું છું
ત્હારો પ્રેમી પિતા.

વાતચિત કરવા (વિષે)

હું ઘણી વાર ત્યાં ગયો છું.
મને ખાતરી છે કે તે આવ્યો હતો.
મારાથી બનશે તો હું તે કરીશ.
તમે એમ બે વાર બોલ્યા છો.
તમે ત્યાં થોડીકવારમાં પહોંચશો.

એને ૭ વરસ થયાં છે.
એ અહિં થોડીકવારમાં આવશે,
અમે બહુ સખત કામ કર્યું.
એ મારી ચોપડી નથી.
એ ખરો ખર છે.
તમારૂં નામ શું છે ?
ત્યાં કોણ છે ?
ત્યાં જશો નહિ.
હું લાંબીવાર સુધી વાટ જોઇ શકીશ નહિ.
તેઓ અહિં આવશે નહિ.
તને આ મળશે નહિ.
આ એક સુંદર ઝાડ રહ્યું.
અહિં કોઇ નથી.
મારી ટોપી ક્યાં છે ?
એ હજુ ગયો નથી.
એટલું બધું મોડું થયું છે કે બહાર જવાય તેમ નથી.

---

૧૧ નાળીએર.

નાળીએરનું ઝાડ બહુ ઉંચું થાય છે. એને ડાળીઓ થતી નથી પણ તે ઝાડને મથાળે બહુ લાંબાં પાંદડાં થાય છે.

એ બહુ કામનાં ઝાડ છે. આ ઝાડનો દરેક ભાગ કામમાં આવે છે. એક લીલું નાળીએર ભાંગો (ફોડો.) એને બહુ જાડી છાલ હોય છે. એની અંદર તમને ફળ માલૂમ પડશે. જાડી છાલને

કાથી કહે છે, એ સૂરજમાં સુકવવામાં આવે છે ને પછી એનાં ભૂખરા રંગનું મજબુત દોરડું બને છે.

ફળને સખત કોચલું હોય છે. જ્યારે કોચલું પાકું થાય છે ત્યારે તે ભૂખરા રંગનું થાય છે. એના બે ભાગ થાય છે. દરેક ભાગને પ્યાલા તરીકે વપરાય છે. એને એક લાંબો હાથો લગાવામાં આવે છે અને ત્યારે તે કડછી (ચમચો) કહેવાય છે.

લીલું નાળીએર ગળ્યા પાણીથી ભરેલું હોય છે. એ પીતાં બહુ સારૂં (લાગે) છે, જ્યારે ફળ પાકું થાય છે, ત્યારે લગભગ બધું પાણી સુકાઇ જાય છે.

એ લીલા નાળીએરનું ને એની પડખે પાકાં નાળીએરનું બીજું ચિત્ર આ રહ્યું. જુઓ પાકા નાળીએર કરતાં લીલું નાળીએર કેટલું બધું મોટું છે. છોલથી એ મોટું બને છે. લીલા નાળીએરને મથાળે મુગીચું હોય છે, ઝાડને તે આ ડાંખળીથી લટકી રહે છે.

પાકા નાળીયેરનું કોચલું ભાગો, તમને શું જણાય છે ? એમાં ગળ્યું ધોળુ મીંજ હોય છે, એ ખાતાં બહુ સારૂં (લાગે) છે. એનો ગળ્યો પદાર્થ બને છે. મીંજ સૂરજમાં સુકવાય છે. એને ઘાણીમાં પીલવામાં આવે છે ને એમાંથી તેલ પીલાઈ નીકળે છે.

---

૧૨ ટપાલની પેટી.

ગોડુ—અંતુ, અંતુ, તું ક્યાં છે ?

અંતુ—હું આ રહ્યો. શું કામ છે ?

ગોડુ—બાપાએ મને કાગળ લખ્યો હતો તેનો જવાબ મેં હમણાંજ લખ્યો છે. તારે તે જોવો છે ?

અંતુ—હા ! હા ! મને તે જોવા દે.
ગોંડુ—તે આ રહ્યો.

પુના.
૧૭ માહે મે સને ૧૯૧૧.

મારા વ્હાલા બાપા,

તમારા મમતા ભરેલા કાગળ વાસ્તે હું તમારો આભાર માનું છું. અહિં તે સ્હવારમાં વ્હેલો આવ્યો હતો. ગઇ રાત્રે વરસાદ પડયો હતો ને આજ અહિં તદ્દન ઠંડક થઇ છે, સીતાને ગઇ કાલ માથું દુઃખવા આવ્યું હતું, પણ હવે તેને (ફરીથી) સારૂં થયું છે. અંતુની તબીયત પણ તદ્દન સારી છે ને મારી પણ તેમજ છે. માં આશા છે કે તમે પાછા અવો ત્યારે મારે વાસ્તે થોડીક સારી ચોપડીઓ લેતા આવશો.

સલામ, વહાલા પિતાજી અમારા બધાંનો પ્રેમ સ્વીકારશો.

હું છું.
તમારો સ્નેહી પુત્ર.
ગોંડુ.

અન્તુ—હું ખુશીમાં છું. એવું તેં લખ્યું તેથી હું ખુશી થયો છું. હવે આ કાગળને તું શું કરીશ ?
ગોંડુ—હું તેને એક પરબીડીયામાં બીડીશ ને પછી ટપાલમાં નાંખીશ. જો. તે બધું તૈયાર છે.

રા. પિ. કે. નારાયણ રાવ.
૧૦૦ ફોર્ટનો રસ્તો.
મુંબઇ.

અંતુ—એ કાગળપર શું લખાણ છે ?

ગોંડુ—એ સરનામું છે. પહેલી લીટીમાં મેં મારા બાપાનું નામ લખ્યું (છે). બીજી લીટીમાં એ જે રસ્તામાં રહે છે તે રસ્તો અને ઘરનો નંબર લખ્યો છે. ત્રીજી લીટીમાં મેં શહેરનું નામ લખ્યું છે. દરેક કાગળપર આના જેવું સરનામું હોવું જોઇએ. કાગળ ક્યાં લઇ જવો તે સરનામાપરથી ટપાલવાળાને ખબર પડે છે, હવે મારે જઇને કાગળ ટપાલમાં નાંખવો જોઇએ.

અંતુ—ગોંડુ. હું તારી સાથે આવું ?

ગોંડુ—અરે હા ! ચાલ, આપણે ઉપડવું જોઇએ.

અન્તુ—પણ ગોંડુ. તેં તારા જોડા પહેર્યા નથી. તું આમ ઉઘાડે પગે આવે છે.

ગોંડુ—આપણે એકદમ જવું જોઇએ નહિ તો મોડુ થશે. મારે વખત ગુમાવવાનો નથી. ટપાલવાળો પેટી પાસે આવે છે ને કાગળો બે વાગે લઇ જાય છે. અત્યારે બેમાં ત્રણ મિનિટ કમ છે. આપણે જલદીથી દોડવું જોઇએ.

પછી બે છોકરાઓ સાથે ટપાલ તરફ દોડયા. ચિત્રમાં તમે તેમને દેખો છો. ગોંડુ પેટીના કાણામાં કાગળ નાંખે છે. એની ઉપર ' કાગળો ' એવો શબ્દ છે એથી કાગળ ક્યાં નાંખવો તેની દરેકને ખબર પડે.

અંતુ—આ કાગળોને ટપાલવાળો શું કરશે ?

ગોંડુ—એ તેમને એની કોથળીમાં નાંખશે ને મોટી પોસ્ટ ઑફીસે લઇ જશે. બીજા ટપાલવાળા પણ આના જેવી બીજી પેટીઓમાંથી કાગળો લાવશે. પછી તેઓ તેમને મોટા કોથળાઓમાં ભરશે અને રેલ્વેપર લઇ જશે અને હિંદુસ્તાનમાં ઘણી જગાએ તે મોકલશે.

ચંદ્ર.

અરે ! ચંદ્ર સામુ જુઓ. એ એટલે બધે ઉંચે પ્રકાશી રહ્યો છે. અરે મા, એ આકાશમાં દીવા સરખો દેખાય છે. ગઇ કાલ તો વધારે નાનો હતો ને કામઠા જેવો તેનો ઘાટ હતો. પણ આજ તે મોટો થયો છે ને ' ઓ ' (અક્ષર) જેવો ગોળ છે.

ઇશ્વરે સૂરજને દિવસે રાજ કરવાને બનાવ્યો. ઇશ્વરે ચંદ્રને રાત્રે રાજ કરવાને બનાવ્યો. ઇશ્વરે તારા બનાવ્યા. તેઓ પણ રાત્રે પ્રકાશ આપે છે.

---

૧૪ છોડીઓની નિશાળ.

ઘંટ વાગે છે એટલે નાની છોડીઓ નિશાળમાં ચાલતી આવે છે. તેમાંની દરેક ચોપડીઓ રાખવાને પોતાની સાથે કોથળી લાવે છે. દરેક વર્ગમાં હવા આવવાને બારીવાળો એક સ્વચ્છ ઓરડો હોય છે. જો સખત પવન વાતો હોય, તો બારીઓ બંધ કરવામાં આવે છે. બધી છોકરીઓ પાટલીપર બેસે છે પણ વાંચવાનો વખત થાય ત્યારે ઉભી થાય છે.

મહેતાજી ખુરશીમાં બેસે છે ને છોકરીઓને વાંચતી સાંભળે છે. તે એમને ધીમે ને ધ્યાનથી વાંચવાનું કહે છે. તે (મહેતાજી) સહેલા અઘરા શબ્દોની જોડણી તેમની પાસે કરાવે છે. કેટલાક અઘરા શબ્દો મહેતાજી ચાકવતી કાળાપાટીયાપર લખે છે.

છોકરીઓ પાસે કોપી બુકો છે તેમાં પેન્સીલ કે લેખણ ને સાહીથી તેઓ લખે છે ને તેમની પાસે સ્લેટો હોય છે તેના ઉપર તેઓ લખે છે ને દાખલા ગણે છે.

ઘણી નિશાળોમાં મહેતીજી હોય છે ને મહેતાજી હોતા નથી. જે કામ મહેતાજી કરે છે તે કામ મહેતીજી કરે છે.

છોકરીઓ નિશાળે આવે તે પહેલાં પોતાના હાથ ધુએ છે ને વાળ ઓળે છે. જુઓ એમના હાથને આંગળીઓ કેવી સ્વચ્છ છે!

નિશાળમાં છોકરીઓ શીવતાં શીખે છે. તેઓની પાસે ટોપલીઓ હોય છે તેમાં તેમનું કામ તેમનું કપડું, ટાંકણીઓ, સોયો, દોરાને કાતરો રાખે છે.

અમે સ્વચ્છ હાથ અને મુખે અમારી જગાઓએ જઇશું અને ઘેર અને નિશાળમાં અમને કહેવામાં આવે તેમ કરશું અને એથી અમે હમેશા સુખી અને હોંશીયાર થઇશું. કારણકે ભણતર સોના કે રૂપા કરતાં વધારે સારૂં છે.

---

૧૫ ગઇ કાલ, આજ, આવતી કાલ.

આજ હું ત્યાં જાઉં છું. કાલ હું ત્યાં ગયો. આવતી કાલ હું ત્યાં જઇશ. હું દર અઠવાડિયે ત્યાં જાઉં છું.

એ હાલ તે કરે છે, તેણે કાલ તે કર્યું એ આવતી સાલ તે કરશે. એ હમેશ તે કરે છે.

આ અઠવાડીએ તે (તેણી) અહિં આવે છે. તે ગયે મહીને અહિં આવી હતી. તે આવતી સાલ અહિં આવશે, તે અવાર નવાર અહિં આવે છે.

મહેતાજી—આજ સવારે તું કેટલા વાગે ઉઠયો ?

છોકરો—હું નવ વાગે ઉઠયો.

મહેતાજી—હેં! તું નવ વાગ્યા સુધી ઉઠયો નહોતો! તું બહુ આળસુ છોકરો હોવો જોઇએ, ત્હારે અજવાળું થતાં ઉઠવું જોઇએ.

છોકરો—આવતા રોજ હું સ્હવારે ૭ વાગે ઉઠીશ.

મહેતાજી—બરોબર, પણ તું પાંચ વાગે ઉઠે તો વધારે સારૂં. તારી પાસે ઘડીઆળ છે કે?

છોકરો—ના, પણ મારે ઘેર મોટું ઘડીઆળ છે. જ્યારે હું મોટો થઇશ ત્યારે મારા બાપા મને એક ઘડીઆળ અપાવશે.

---

૧૬ એક અને અનેક (એકથી વધારે).

આપણે બોલીએ છીએ.

એક પક્ષી, બે પક્ષીઓ, ઘણાં પક્ષીઓ.
એક ઝાડ, બે ઝાડ, ઘણાં ઝાડો.
એક પાંદડું, બે પાંદડાં, ઘણાં પાંદડાં.

એક છરી, ઘણી છરીઓ.
એક બાયડી, ઘણી બાયડીઓ.
એક માણસ, ઘણાં માણસો
એક સ્ત્રી, ઘણી સ્ત્રીઓ.
એક આંખ, ઘણી આંખો

એક પેટી, ઘણી પેટીઓ.
એક ઇંડું, ઘણાં ઇંડાં.
એક દિવસ, ઘણા દિવસો.
એક ઘર, ઘણાં ઘરો.
એક પગ, ઘણા પગો.

એક ડાળી, ઘણી ડાળીઓ.
એક બાઇ, ઘણી બાઇઓ.
એક ઘડીઆળ, ઘણી ઘડીઆળો.
એક બાળક, ઘણાં બાળકો.

---

૧૭ દાદા.

આ બિચારા નાના છોકરાને માબાપ નથી. એનાં માબાપ બંને મરી ગયાં છે. એના ઘરડા દાદા સિવાય એની સંભાળ લેનાર કોઇ નથી. ડોસાને બાયડી બચ્ચાં નથી. એને એકનો એક છોકરાનો છોકરો છે. તે ચાર વર્ષની ઉમ્મરનો છે. એ એના છોકરાને એકલો ઘેર મુકી શકે નહિં. એની કોઇ સંભાળ લે એમ નથી. તેથી એને સાથે લઇને તે કામપર જાય છે. એ માળી છે. એ બગીચામાં આખો દિવસ સખત મજુરી કરે છે. સાંજરે તે ત્રણ માઇલ છેટેના પોતાના ગામમાં ઘેર આવે છે. જ્યારે તે કામ કરતો હોય ત્યારે તેના છોકરાનો છોકરો બગીચામાં આમ તેમ રમે છે. જ્યારે આજ તેઓ ઘેર આવ્યા ત્યારે છોકરો થોડોક રસ્તો હિંડયો. પછી તેણે કહ્યું "દાદા હું થાકી ગયો છું. મારાથી વધારે ચલાય તેમ નથી," પછી પેલો મમતાળુ ડોસો અટક્યો ને તેના છોકરાના છોકરાને ખભાપર ઉચકી લીધો.

આ ચિત્રમાં તમે તેને ઘેર લઇ જતો જુઓ છો. એ સાઠ વર્ષની ઉમ્મરનો છે. એના ચહેરા પરના વાળ ધોળા થયા છે તેનામાં બહુ જોર નથી. પણ હજુ પોતાના છોકરાના છોકરાને તે ઉપાડી જઇ શકે છે. જ્યારે તેઓ ઘેર પહોંચશે ત્યારે તે સગડી સળગાવશે અને બંન્નેને વાસ્તે ખાવાને થોડાક ચોખા રાંધશે. પછી એ અને એનો છોકરાનો છોકરો સાદડી ઉપર સુઇ જશે. તેઓ સ્હવાર સુધી ઉંઘશે.

---

૧૮ વર્ષના મહિના.

એક વર્ષમાં બાર મહિના હોય છે તેઓ (નીચે પ્રમાણે) છે;

૧ જાનેવારી. ૨ ફેબ્રુઆરી. ૩ માર્ચ. ૪ અપ્રિલ. ૫ મે. ૬ જુન. ૭ જુલાઇ. ૮ અગસ્ટ. ૯ સપ્ટેંબર. ૧૦ અકટોબર. ૧૧ નવેંબર. ૧૨ ડીસેંબર.

સપ્ટેંબર, એપ્રિલ, જુન ને નવેંબરમાં ત્રીસ દીવસ હોય છે ફેબ્રુઆરી એકલામાં અઠ્ઠાવીસ દીવસ હોય છે. બાકીના બધા મહિનાના એકત્રીશ દિવસ હોય છે. પણ દરેક ચાર વર્ષમાં એક 'લીપઇયર' આવે છે ત્યારે ફેબ્રુઆરીનો એક દિવસ વધે છે.

---

૧૯ રમવાની જગા.

બાપ—ગોપાલ તું ક્યાં જાય છે?

ગોપાલ—બાપા, હું રમવાની જગાએ જાઉં છું. મારી સાથે તમે ચાલો, હું તમને તે બતાવીશ.

બાપ—બહુ સારૂં, મારા છોકરા મારે હમણાં કંઇ કરવાનું નથી. હું તારી સાથે આવીશ.

ગોપાલ—અરે, બાપા, તમારો આભાર માનું છું. ચાલો આપણે એકદમ ઉપડીયે.

બાપ—ત્યારે તો આ તમારી રમવાની જગા છે. નહિ વારૂ! કેવી સરસ મોટી જગા છે! કેટલા બધા છોકરા છે! એ કોણ છે ને શું રમે છે તે મને કહી શકીશ?

ગોપાલ—એમાંના ઘણાને હું ઓળખું છું. એ બે છોકરા ભમરડે રમે છે તે મારા વર્ગના છે. તે કેશુ અને ગોંડુ છે. કેશુ ભમરડો ફેરવે છે ગોંડુ પોતાના હાથમાં ભમરડો લઇને પાસે ઉભો છે.

બાપ—આ દડે રમતા છોકરા કોણ છે?

ગોપાલ—તે રમુ અને રંગુ છે. દડો રમુનો છે. એના બાપે એ તેને ગયે અડવાડીયે આપ્યો હતો. એ દડો નાખે છે ને રમુ તેને ઝીલે છે.

બાપ—આ આગળના છોકરા શું કરે છે?

ગોપાલ—તેઓ કુદે છે. જે છોકરો કુદે છે તેનું નામ નાનો છે. બીજા કોણ છે તેની મને ખબર નથી. નાનો બહુ ઝડપથી દોડી શકે છે. એ કુદી પણ સારૂં શકે છે. અત્યારે તે લાંબુ કુદવાની રમત રમે છે. કેટલીકવાર તેઓ ઉંચું કુદવાની રમત રમે છે.

બાપ—ઉંચુ કુદવાની રમત! એ શું છે!

ગોપાલ—તેઓ બે વાંસડા વચ્ચે એક લાકડી કે દોરી મુકે છે. પછી એક છોકરો દોડીને તે કુદી જવાનો પ્રયત્ન કરે છે.

બાપ—ગોપાલ, તું કેટલું દૂર ને કેટલું ઉંચું કુદી શકે છે?

ગોપાલ—હું ૭ ફીટ દુર ને ત્રણ ફીટ ઉંચું કુદી શકું છું.

બાપ—બહુ સારૂં. હવે મારે ઘેર જવું જોઇએ. તું અહિં રહેજે ને રમજે. તું ક્યાં છે તે હું તારી માને કહીશ. પણ મોડું કરતો ના. અંધારૂ થાય એ પહેલાં પાછો આવજે.

---

૨૦ ફરીથી પ્રયત્ન કરો.

રામ નામનો એક નાનો છોકરો હતો. તેને આઠ વરસ થયાં હતાં અને તે હમેશ નિશાળે જતો.

રામ હોંશીયાર છોકરો નહેતો. તે ઘણીવાર એના વર્ગમાં છેલ્લો રહેતો. એને વાંચતાં સારૂં આવડતું પણ પાટીપર દાખલા કરતા આવડતા નહિં.

એક દિવસ મહેતાજીએ છોકરાઓને એક દાખલો કરવાનો આપ્યો. એમને આંકડાઓની પાંચ લીટીઓનો સરવાળો કરવાનો હતો. થોડીક વારમાં બીજા બધા છોકરાઓએ દાખલો કર્યો. તેઓ તેમની પાટીઓ મહેતાજી પાસે લાવ્યા ને જવાબ તેમને બતાવ્યા. તેઓ તદ્દન ખરા હતા.

રામ પણ એની પાટી લાવ્યો. પણ એનો જવાબ તદ્દન ખોટો હતો. મહેતાજીએ કહ્યું "તારી જગાએ પાછો જા, તારો જવાબ ભુંસી નાંખ ને આંકડાઓનો ફરીથી સરવાળો કર"

રામ પાછો ગયો પોતાની જગ્યાએ બેઠો ને આંકડાઓનો સરવાળો કર્યો તેણે કહ્યું "મેં કર્યો છે." મહેતાજીએ કહ્યું "અહિં આવ ને તારી સ્લેટ બતાવ."

મહેતાજીએ સ્લેટ સામું જોયું. તેમણે કહ્યું "આ (ફરીથી) ખોટો છે એક વાર ફરીથી દાખલો કર." રામ બોલ્યો "એમ કરવાથી શો લાભ? મારાથી તે બની શકે એમ નથી. એ અતીશય અઘરો છે."

મહેતાજીએ જવાબ આપ્યો "ના, બીજા બધા છોકરાઓએ તે કર્યો છે. તે અતિશય અઘરો નથી. રામ, ફરીથી પ્રયત્ન કર!!

રામ પાછો પોતાની જગાએ ગયો. એણે ધીમેથી ને ધ્યાનથી (ધ્યાન દેઇને) આંકડાઓનો સરવાળો કર્યો. પછી પોતાની પાટી તેણે મહેતાજીને બતાવી.

મહેતાજી બોલ્યા "આ વાર જવાબ ખરો છે. શાબાશ છે તને. રામ! જો તું કંઇ ચીજ પહેલી વાર ન કરી શકે તો તારે ફરીથી પ્રયત્ન કરવો. તું તે કરી શકે ત્યાં સુધી તારે પ્રયત્ન જારૂ રાખવો. કોઇ પણ દિવસ એમ કહેતો નહિં "કે મારાથી નહિં બને, કહે કે એ હું કરીશજ."

આગ્રહપૂર્વક કામ કરો—જ્યાં સુધી અંત (ન) આવે ત્યાંસુધી સખ્ત કામ કરો—મારા નાના દોસ્ત, જ્યાંસુધી બધું સરળ બને ત્યાં સુધી ફરીથાને ફરીથી (પ્રયત્ન કરો) કદી છોડી દેતા નહિં એક વાર ફરીથી શરૂ કરો.

તમારા બધા જોરથી એકવાર ફરીથી પ્રયત્ન કરો. રફતે રફતે તમે તે બરોબર કરી શકશો.

---

૨૧ રામે બાંધ્યું તે ઘર.

રામે બાંધ્યું તે ઘર આ છે.

રામે બાંધ્યું તે ઘરમાં જે છોકરો રહેતો હતો તે છોકરો આ છે.

રામે જે ઘર બાંધ્યું તે ઘરમાં જે છોકરો રહેતો હતો તે છોકરાને જે બિલાડી કરડી તે આ છે,

રામે જે ઘર બાંધ્યું તે ઘરમાં જે છોકરો રહેતો હતો તે છોકરાને જે બિલાડી કરડી તે બિલાડીને જે કુતરાએ પકડી તે આ છે.

રામે જે ઘર બાંધ્યું તે ઘરમાં જે છોકરો રહેતો હતો તે છોકરાને જે બિલાડી કરડી તે બિલાડીને જે કુતરાએ પકડી તે કુતરાને જે કાગડાએ ચાંચ મારી તે કાગડો આ છે.

રામે જે ઘર બાંધ્યું તે ઘરમાં જે છોકરો રહેતો હતો તે

છોકરાને જે બિલાડી કરડી તે બિલાડીને જે કુતરાએ પકડી તે કુતરાને જે કાપડાએ ચાંચ મારી તે કાગડાની પાછળ જે સમડી પડી તે આ છે.

---

૨૨ સાચું બોલો.

વેંકટ ને કમલા નામનાં બે છોકરાં હતાં. એક દિવસ તેઓ ઘરના આગલા ખંડમાં રમતાં હતાં. મેજ ઉપર એક આરસી હતી જે તેમણે જોઈ નહોતી. તેઓ રમતાં હતાં તેવામાં વેંકટે કમલાને મેજ સામો હડસેલો માર્યો. કાચ જમીનપર પડી ગયો ને ભાગ્યો. બન્ને છોકરાં રોવા મંડ્યાં.

કમલા—ભાઈ તેં મને શા વાસ્તે હડસેલો માર્યો. જો. કાચ ભાગી ગયો છે.

વેંકટ—હું તને હડસેલો મારવા માગતો નહેતો. હવે આપણે શું કરશું ! એ બધો તારો વાંક છે.

કમલા—આપણે બંને રમતાં હતાં. તું શા વાસ્તે એમ કહે છે કે એ મારો વાંક છે. એ તારો પણ વાંક છે. પણ આપણે શું કરશું !

વેંકટ—જો બાપાને ખબર પડશે, તો ગુસ્સે થશે. આપણે ક્યાંય તે છૂપાવી શકીએ નહિ.

કમલા—ના, ના ! એક કે બીજી વખતે તે જણાઇ આવશે. આપણે બાપાને કહી દઇએ તો વધારે સારૂં ને એમને કહેવું

કે અમે દીલગીર છઇએ. કદાચ એમ કહીએ તો તે એટલા બધા ગુસ્સે ન થાય.

વેંકટ—મને ધાસ્તી રહે છે કે એ ગુસ્સે થશે. આપણે માને કહીએ તો વધારે સારૂં નહિં ? કદાચ એ બાપાને ગુસ્સે ના થવાનું કહે.

તેઓ આમ બોલતાં હતાં એવામાંજ તેમની મા ખંડમાં આવી ને કંટાળી ગઇ હતી ને ખુરશીપર બેઠી. છોકરાં તેની પાસે ગયાં ને ચુપકીથી નીચે દૃષ્ટિ રાખીને ઉભા રહ્યાં.

મા સમજી કે કંઇક નવા જુની થઇ છે. તેણે કહ્યું "તમે શા વાસ્તે આટલાં ચુપ ઉભા રહ્યાં છો. તમે કંઇ ખોટું કર્યું છે ? કમલા પછી ડુસકાં ખાવા મંડી ને વેંકટ રોઇ પડયો.

પછી (તેમની) મા બોલી "છોકરાંઓ, તમે શા વાસ્તે રડો છો. તમને કોઇએ ઇજા કરી છે ! શું થયું છે. રોશો મા."

કમલા—મા, અમે રમતાં હતાં ને અમે કાચને હડસેલી પાડયો ને તે ભાગી નાંખ્યો. અમે ઘણાં દીલગીર છઇએ. ને અમને બીક લાગે છે કે અમારા બાપા અમારા ઉપર ગુસ્સે થશે.

મા—બસ, એજ કે ! હું દિલગીરી છું કે તમે કાચ ભાગી નાંખ્યો. પણ તમે સાચું બોલ્યાં:એથી હું ઘણી ખુશ થઈ છું. બીશો મા. હું તમારા બાપાને કહીશ. એ તમારા પર ગુસ્સે થશે નહિ કારણકે તમે સાચું બોલ્યાં છો.

૨૩ હોડી.

આ એક પાણીથી ભરપુર ઉંડી નદી છે. તે આપણે પગે ચાલીને પાર ઉતરી શકતા નથી. પણ પાસે એક પુલ છે કે જે તદ્દન આરપાર જાય છે. જાણે કે તે રસ્તો ન હોય તેમ તે પુલ પર થઇને તમે નદી ઓળંગી શકો. એની ઉપર અત્યારે તમે કેટલાક માણસોને ચાલતા જોશો.

નદી પુલ નીચે વહે છે. નદીની બે બાજુઓ કીનારા કહેવાય છે. કાંઠા વચ્ચે પાણી વહે છે.

નદી વહીને ક્યાં જાય છે ?

બધી નદીઓ જમીનપર વહે છે તે આખરે દરીયામાં મળે છે.

નદીનું સઘળું પાણી ક્યાંથી આવે છે ! તે વાદળમાંથી જમીન-પર પડે છે ને નદીઓમાં વહે છે.

પાસેના કીનારાને બાંધેલી પેલી કેવી સરસ મોટી હોડી છે ! એ લાકડાના બનાવેલા ઘર જેવી છે ને એ પાણીપર તરે છે. એમાં બારી બારણાવાળી ઓરડીઓ છે, ચાર બારીઓ ઉઘાડી છે. ને સાત વાસેલી છે. બારણું ઉઘાડું છે.

હોડીને મથાળે હું બે ખુરશીઓ જોઉંછું. એ શા વાસ્તે છે ?

તે, જ્યારે સુરજ આથમે ને ઠંડક થાય ત્યારે સાંજરે સદગૃહસ્થોને બેસવાને વાસ્તે છે, એક નાની નીસરણીથી તમે મથાળે જઇ શકો. એને ત્રણ પગથીઆં છે. એક માણસ સૌથી ઉપરના પગથીઆ ઉપર બેઠો છે. હોડી એક દોરડા વતે કાંઠાને બાંધી છે.

હોડી પાણીમાં શાથી ફરતી હશે? માણસો તેને વાંસડાથી હડસેલે છે. અત્યારે હોડીને મથાળે એક હોડીવાળો ઉભો છે. એના હાથમાં એક વાંસડો છે.

હોડીની નીચે પાણીમાં પેલી કાળી વસ્તુ છે. એ હોડીનો પડછાયો છે. તે **ઉંધી વળેલી** બીજી હોડી જેવો દેખાય છે. નદીને બીજે કાંઠે આવો, દુર મને આના જેવી એક બીજી હોડી નજરે પડે છે.

વરસાદ નદીઓને ભરપુર કરે છે.
નદીઓ સમુદ્રમાં વહે છે.

૨૪ ભૂતકાળ અને વર્તમાનકાળ.

આનો તરજુમો અર્થમાં આપેલો છે.

૨૫ તારા.

જ્યારે સુરજ આથમ્યો હોય છે ત્યારે તેજસ્વી તારા રાત્રે પ્રકાશે છે. તે એટલા બધા છે કે આપણા ગણ્યા ગણાય નહિં. તે દેખાતા અને અદૃશ્ય થતા લાગે છે માટે આપણે બોલીએ છીએ કે તેઓ ઝબૂકે છે. તે આકાશમાં હીરા જેવા દેખાય છે. દિવસને વખતે આપણે તેમને સુરજના તેજસ્વી પ્રકાશને લઇને દેખી શકતા નથી.

નાના તારા, ઝબુક, દુનિયાપર આટલે બધે ઉંચે આકાશમાં હીરા સરખો તું કોણ છે તે બાબત હવે મને અચંબો થાય છે.

જ્યારે તેજસ્વી સુરજ આથમ્યો હોય છે, જ્યારે ઘાસ ઝાકળથી ભીંજાય છે ત્યારે તું તારૂં થોડું તેજ આ છે. આખી રાત ઝબુક, ઝબુક.

---

૨૬ ખાણું.

અહિંઆં પોતાનું ખાણું ખાતા ત્રણ માણસો છે. દિવસના પહેલા ખાણાને આપણે નાસ્તો કહીએ છીએ. અત્યારે એક વાગ્યો છે. આ ત્રણ માણસોએ આખી સ્હવાર સખ્ત મજુરી કરી છે. તેઓએ ઘર છોડયું તે પહેલાં થોડીક કૉફી પીધી હતી ને થોડી ચોખાની ભાખરીઓ ખાધી હતી. એ તેમનો નાસ્તો હતો. પણ એ વખતે આઠ વાગ્યા હતા. પાંચ કલાક થયા તેમણે કાંઇ ખોરાક લીધો નથી. અને તેઓ હાલ ભુખ્યા અને તરસ્યા થયા છે. માટે બગીચામાં કોઇ તેમને જોઇ શકે નહી એવે ઠેકાણે કેટલાંક ફુલનાં કુંડાંની પાછળ તેઓ પોતાનું ખાણું લે છે. દરેક માણુસની આગળ એક રકાબી છે. રકાબી ઉપર થોડોક સારો ધોળો રાંધેલો ભાત છે. દરેક રકાબી પાસે કઢી અને ચટણીથી ભરેલી એક નાની સપાટ રકાબી (થાળી) છે, કાઢી બહુ ઉની છે. એમાં મરચાં ને મરી નાંખ્યા છે. એક માણુસ અત્યારે થોડું પાણી પીએ છે. વચલો માણુસ પોતાના હાથમાં ચોખાનો મુઠો લે છે. ત્રીજો માણુસ એક નાના વાસણમાંથી પોતાના હાથપર પાણી રેડે છે. તે એ વડે ખાશે તે પહેલાં પોતાનો હાથ ધોશે. મરચાં તીખાં હોય છે. તે બગીચામાં ઉગે છે. તે ઘણાં ગરમ હોય છે. કેટલાંક લાંબાં હોય છે ને કેટલાંક ગોળ હોય છે. કેટલાંક લીલાં હોય છે ને કેટલાંક રાતાં હોય છે. રાત્રે આપણે જે ખાણું લઇએ છીએ તેને વાળુ કહીએ છીએ. રાત્રે આઠ વાગે વાળુ તરીકે

આ લોકો થોડોક ભાત અને કઢી ખાશે. તેઓ તે શેર ખાશે, પછી તેઓ સુઇ જશે ને ઉંઘી જશે. જે લોકો દિવસે સખત કામ કરે છે તેઓને રાત્રે સારી ઉંઘ આવે છે. આળસુને ઉંઘ આવતી નથી. તમારે જો સારી પેટે ઉંઘવું હોય તો સખત કામ કરો.

સવારમાં આપણે નાસ્તો લઇએ છીએ.
દિવસમાં આપણે ખાણું લઇએ છીએ.
રાત્રે આપણે વાળુ કરીએ છીએ.

૨૭ તોફાની છોકરો.

આ નાની છોડી પોતાની માને સારૂ પાણી લાવવાને આજ સવારે કુવે જતી હતી. તેનો ભાઇ તેને મદદ કરવાને તેની સાથે ગયો. પણ તે તોફાની છોકરાએ શું કર્યું તે વિષે તમે શું ધારો છો. એ પોતાની બ્હેનની પાછળ ચાલતો હતો ત્યારે તેણે તેને હડસેલો માર્યો એટલે ઘડો પડી ગયો ને કકડે કકડા થઈ ગયા. પછી તે પોતાની બીચારી નાની બેન સામું હસતો હસતો ઉભો. તેની બેન રોવા મંડી કારણ કે તેને ધાસ્તી હતી કે તેની મા તેનાપર ગુસ્સે થશે.

આપણે આપણાં ભાઈ બ્હેન તરફ માયાળુ રહેવું જોઇએ. એમને આપણે ચીડવવાં જોઇએ નહિં. એમને આપણે પ્રસન્ન રાખવાને પ્રયત્ન કરવો જોઇએ. આપણે તેમને મદદ કરવાને હમેશ તૈયાર રહેવું જોઇએ, અને આપણે દરેક પ્રત્યે સભ્ય થવું જોઇએ. જ્યારે આપણે કંઈ માંગવું હોય ત્યારે આપણે એમ ન બોલવું કે આ આપો

પણ મહેરબાની કરીને મને આ આપો, અને જ્યારે આપણે કંઈ ન જોઈતું હોય તો આપણે કહેવું કે આપનો આભાર માનું છુ. જ્યારે આપણે સદ્‌ગૃહસ્થની સાથે બોલતા હોઇએ ત્યારે આપણે હમેશાં "સાહેબ !" એમ બોલવું ને જ્યારે કોઇ બાઇ સાથે બોલતા હોઇએ ત્યારે મૅમ અથવા મૅડમ (બાઈ સાહેબ) કહેવું.

જ્યારે તમારા બાપ, મા, બ્હેન કે ભાઇ પહેલાં તમારી નજરે પડે ત્યારે તમારે સલામ કહેવી. અને જ્યારે તમે રાત્રે સુવા જાઓ ત્યારે તેમને ગુડનાઇટ (રાતની સલામ) કહેવી. જ્યારે તમે કોઇ મિત્રથી છૂટા પડો ત્યારે ગુડબાય (સલામ) કહેવી.

જ્યારે તમે તમારા મહેતાજીને મળો ત્યારે નિશાળે તમારે 'ગુડ મૉર્નિંગ, સાહેબ' કહેવું અને જ્યારે નિશાળ છોડો ત્યારે 'ગુડ ઇવનિંગ, સાહેબ,' કહેવું.

સભ્ય થાઓ.

સારા નાના છોકરાઓએ "હું કહીશ" કે "મને આપો" એમ કદી બોલવું નહિ. મા ? એ બિલકુલ રીત નથી, "મા, મહેરબાની કરીને" એમ તમારે બોલવું.

દરેકને 'મહેરબાન' કહેવું ને સદ્‌ગૃહસ્થને "હાજી" કહેવું અને બાઇને 'હા, બાઇ સાહેબ' કહેવું.

૨૮ ખેતરમાં એક સફર.

રમુ એક છોકરો હતો કે જે આખી જીંદગી ગામડામાં રહ્યો હતો. તે શહેર વિષે કંઇ જાણતો નહોતો. પોતાના ગામમાંના કોઇ

પણ પંખી પશુ કે ઝાડનું નામ તે તમને કહી શકતો, એને બાર વરસ થયાં હતાં, એ હુશિયાર છોકરો હતો.

એને રંગુ નામનો એક પિતરાઇ ભાઇ હતો. રંગુને નવ વર્ષ થયાં હતાં. રંગુ હમેશાં શહેરમાં રહ્યો હતો. એને ગામડા વિષે કંઈ માહિતી નહોતી. એને પંખીઓ અને પશુ વિષે ઘણી થોડી માહિતિ હતી. એકવાર એ માંદો પડયો. ને પાતળો ને દુબળો થઇ ગયો. એના બાપાએ ગામડામાં રમુની સાથે રહેવાને એને મોકલ્યો. એણે કહ્યું " ગામડાની હવા સારી હોય છે. એથી રંગુની તબીયત સારી થશે "

પહેલાંતો રંગુ ઘરમાં રહેતો. પછી થોડીક મુદતમાં સાજો તાજો થઈ ગયો. એક દિવસ બન્ને છોકરા ગામમાં સફર કરવા નીકળ્યા.

રમૂ—રંગુ, આ સરસ દિવસ છે. હમણાંજ ૭ વાગ્યા છે. મારી સાથે ફરવા ચાલ. એથા તને ફાયદો થશે. તેં શહેરમાં નહિ જોઇ હોય એવી ઘણી વસ્તુઓ જોઇશ. તારાં ટોપી ને બુટ પહેર

રંગુ—અરે, રમુ, તારો આભાર માનું છું. આ હું તૈયાર થયો. આપણે કયાં જઇશું !

રમૂ—હું તને રસ્તાપર લઇ જઇશ. પછી આપણે ખેતરોમાં થઇને તળાવપર જઇશું. પછી આપણે પાછા આવીશું. એમાં આપણને એક કલાક લાગશે. પછી ગરમી પડવા માંડશે. અત્યારે તદ્દન થંડક છે. સૂરજ ઉગ્યો નથી.

રંગૂ—પેલું કેવું મોટું સુંદર ઝાડ છે ? એ શું છે, રમુ ?

રમૂ—એ આંબો છે.

રંગૂ—એનાપર કેરીઓ તો હું જોઇ શકતો નથી ?

રમૂ—ના, આ કેરીઓની મોસમ (વખત) નથી. જુન કે જુલાઇ સુધી આપણને કેરીઓ મળશે નહિ.

રંગૂ—અરે, રમૂ? પેલું પાસે થઇને ઉડતું કદરૂપું કાળું પક્ષી શું છે?

રમૂ—એ પક્ષી નથી. એ ચામાચીડીયું છે. એ પાંખોવાળા ઉંદર જેવું દેખાય છે. એ ઘુવડની પેઠે આખો દિવસ ઉંઘે છે ને રાત્રે આમ તેમ ઉડે છે. કોઇક ઝાડ કે જુની દિવાલમાંના પોતાના દર તરફ એ ચામાચીડીયું ઘર તરફ ઉડે છે. પણ તું અટકે છે કેમ ?

રંગૂ—હું ઝાડમાં કાંઇ જોઇ શકું છું. પણ જો ! હું ધારૂં છું કે એ વાંદરૂં હોવું જોઇએ. મેં વાંદરાને એકવાર જોયું હતું. પણ તે આના જેવું નહોતું.

રમૂ—હા ! હવે હું એને જોઇ શકું છું. એ પોતાના ડાબા હાથે ડાળીને પકડી રહ્યું છે. પોતાની પીઠપર હવામાં પોતાની પુંછડી એણે ઉંચી રાખી છે. એ આપણા સામું જુએ છે, હા એ હનૂમાન (નામનું) વાંદરૂં છે. આ ખેતરોનાં ઝાડોમાં ઘણાં વાંદરાં છે.

રંગૂ—મને પૈડાંનો અવાજ સંભળાય છે; અહિં એક ગાડી આવે છે.

રમૂ—હા, ચાલ આપણે રસ્તાની એક બાજુએ રહીએ મેં અગાઉ આવી સારી મોટી ગાડી જોઇ નહોતી. એ કોણ હશે.

રંગૂ—રમૂ એ હું તને કહીશ. એ રાજાજી છે. એ આપણા શહેરમાં રહે છે. હું ઘણીવાર એમને એમની ગાડીમાં જોઉં છું, અહિં તે કોઇ મોટા માણસને મળવા આવ્યા છે. એ સવારમાં ફર-

વાને વાસ્તે નીકળ્યા છે. એ બહુ પૈસાદાર માણસ છે ને એક ઘણા મોટા ઘરમાં રહે છે.

રમૂ—વારૂ, ચાલ આપણે હવે રસ્તો છોડીએ. ચાલ ખેતરમાં થઇને જઇએ. પેલું તળાવ રહ્યું. તું તે જોઈ શકે છે.

રંગૂ—ઝાડપર પેલું સુંદર મારું પક્ષી શું છે ? મેં અગાઉ આવું સુંદર પક્ષી જોયું નથી.

રમૂ—હા. રંગૂ, એ સુંદર પક્ષી છે એ મોર છે એને આપણે પક્ષીઓની રાણી કહીએ છીએ. એની સાળ લીલા રંગની ને સોનેરી પુંછડી સામુ જો, તે આપણા ઘરની પાસેના ઝાડપર ઘણીવાર બેસે છે. તે ઉડીને નીચે આવે છે ને દાણા ખાય છે.

રંગૂ—મેં મોર વિષે ઘણીવાર સાંભળ્યું છે. પણ અગાઉ મેં મોર જોયો નહોતો. અરે ! પેલું શું છે. તું મને શા વાસ્તે પાછો ખેંચે છે.

રમુ—રંગૂ ! પાછો ફર ! જલદી કર ! ઉતાવળ કર ! તારી પાસે સાપને તું દેખતો નથી ? પાછો ! પાછો !

રંગૂ—હા ! હા ! એણે કેવો ફુફવાટો માર્યો ! મેં લગભગ એનાપર મારો પગ મુક્યો. એ કેવો ગુસ્સે દેખાય છે ? એણે પોતાનું માથું કેવું ઉચું રાખ્યું છે.

રમુ—એ નાગ છે–એ એક મોટો નાગ છે ! જો તે તને કરડે તો તું મારી જાય. તને કોઇ બચાવી શકે નહિ. એ મોટા સાપનો રાજા છે. એનાથી દૂર રહે. આ ખેતરમાં એ એક દરમાં રહે છે. દરેક એનાથી બીએ છે.

રંગૂ—તેં મને પાછો ખેંચ્યો એથી હું ખુશ થયો છું. હવે આપણે પાસેના ખેતરમાં સહીસલામત છીએ. સલામ, સાપના રાજા ! અમારે તને ફરી જોવો નથી.

રમુ—પેલી સુંદર નાની ચીજ શું છે તે તને ખબર છે? રંગૂ? એ નાશી જાય તે પહેલાં એના સામું જોઇ લે. હું ધારું છું કે આપણે એની નજરે પડયા નથી. એથી એ આટલું શાંત બેસી રહ્યું છે.

રંગૂ—ના. મેં તે કદી અગાઉ જોયું નથી.

રમુ—એ સસલું છે. તે ખેતરોમાં રહે છે. તે બહુ ઝડપથી દોડે છે. એને કેવા લાંબા કાન છે ! તું એને કદી પકડી શકે નહિ. કુતરા તેને પકડવાનો પ્રયત્ન કરે છે પણ તેઓ તેને પકડી શક્તા નથી. તે અતિશય ઝડપથી દોડે છે.

રંગૂ—ખેતરમાં ચાલતો આ માણસ કોણ છે રમુ ?

રમુ—એ નરેસૂ ખેડુત છે, એ ખેતરમાં હળ ફેરવવા જાય છે, એ એના બે બળદ સાથે લઇને જાય છે. તે સ્હવારમાં ઘણો વહેલો કામપર જાય છે.

રંગૂ—રમુ, ચાલ હવે આપણે પાછા ફરીએ. પણ પેલા સાપ પાસે જતો ના.

રમૂ—અરે ના ! હું તને બીજે રસ્તે થઇને લઇ જઇશ. આપણે લાંબી સફર કરી છે !

રંગૂ—અરે, રમુ, ઝાડ નીચે ઉભું રહેલું પેલું મોટું પશુ શું છે ? આપણે દોડી જઇશું ?

રમુ—ના, ના ! એ તો માત્ર હાથી છે. એ બહુ મોટા હોય છે. પણ એ તદ્દન શાંત હોય છે. એ આપણને ઇજા કરશે નહિ.

રંગૂ—એના મ્હોં આગળ લટકતી પેલી લાંબી ચીજ શું છે?

રમુ—એ એનું નાક છે. એને આપણે સૂંઢ કહીએ છીએ.

રંગૂ—મેં આવું લાંબું નાક અગાઉ કદી જોયું નહોતું.

રમુ—એ વળી લાંબા હાથ જેવું છે. એનાથી હાથી કંઇ પણ ચીજ ઉપાડી શકે છે. એ વડે એ ખાય છે ને એ વડે એ પાણી પીએ છે. કાલ સ્હવારમાં આપણે ફરીથી ફરવા આવશું. હું મારી સાથે કેટલાંક કેળાં લાવીશ. આપણે એને તે ખાવા આપશું. હવે ચાલ આપણે ઘેર જઇએ.

---

૨૯. સૂરજ ને ચંદ્ર.

સૂરજ ને ચંદ્રને દડા જેવો ઘાટ હોય છે. સુરજ અગ્નિનો એક મોટો ગોળો છે. સૂરજ ન હોય, તો બધી વસ્તુઓ અંધારી ને થંડી થઇ જાય; કોઇ છોડવો ઉગે નહિ ને બધી ચીજો વણસી જાય.

સૂરજ ને ચંદ્ર આપણાથી ઘણે છેટે છે. અને એથી તેઓ નાના દેખાય છે.

જ્યારે આપણે પહોળા મેદાન ઉપર ઉભા રહીએ છીએ ત્યારે આપણને છેટે જે મોટાં ઝાડ હોય છે તે નાના છોડવા જેવાં દેખાય છે પણ જ્યારે આપણે એમની પાસે જઇએ છીએ ત્યારે આપણે તેમને તેઓ હોય એટલાં મોટાં જોઇએ છીએ.

આપણે સૂરજ ને ચંદ્ર પાસે જઇ શકતા નથી ને એથી એ કેટલા મોટા છે તે આપણે જોઈ શકતા નથી.

ચંદ્ર રાત્રે પ્રકાશે છે. એને ઠંડો પ્રકાશ હોય છે ને તે સૂર્ય જેટલો ચળકતો હોતો નથી.

ચંદ્રને પોતાનું અજવાળું હોતું નથી. પણ એનું અજવાળું એને સૂરજ પાસેથી મળે છે.

સૂરજ ને ચંદ્ર આપણાથી છેટે છે ને તેથી તે નાના દેખાય છે. ચંદ્રને પોતાનું અજવાળું હોતું નથી. સૂરજમાંથી અજવાળું મળે છે.

---

૩૭. છોકરાઓ.

સારો છોકરો હમેશાં સાચુ બોલશે.
ડાહ્યો છોકરો પોતાના પાઠ સારી રીતે શીખે છે.
બહાદુર છોકરો જુઠું બોલશે નહિ.
જબરો છોકરો દુબળાને મદદ કરવાને પ્રયત્ન કરશે.
પ્રેમાળ છોકરો પોતાની માનું કહ્યું માને છે.
માયાળુ છોકરો પોતાના નાના ભાઇને મદદ કરે છે.

જે છોકરો સારો માણસ થવાનું ઇચ્છે છે તે એકદમ શરૂઆત કરશે ને પોતાથી બનતું કરશે.

રંગ.

ઘાસ લીલું છે ને આકાશ આશમાની છે. લીલા ઘાસ પર ઓછી ઝાકળ પડે છે. સોનું પીળું છે ને રૂપું ધોળું છે. લોઢું ભારે છે ને પીંછાં હલકાં છે. માણેક રાતા છે ને હીરા તેજસ્વી છે. ત્રાંબુ ભુખરૂં છે ને પોલાદ ધોળાશપરનું છે. ઘેડો ફાટતાં વાદળાં ધોળાં હોય છે.

---

૩૧ ફુલો અને પાંદડાં.

આ ફુલો અને પાંદડાંનું એક ઝુમખું રચ્યું. ઝુમખાપર થોડીક કળીઓ પણ છે. તેઓ કેવી સરસ દેખાય છે. આ ફુલો ગુલાબનાં ફુલ છે. ગુલાબ ફુલોની રાણી કહેવાય છે. ગુલાબ ઘણાં મીઠાં સ્હોડે છે, રાતાં ગુલાબ થાય છે ને પીળાં ને ધોળાં ગુલાબ થાય છે આ ગુલાબ ધોળાં છે.

તમે ચિત્રમાં બે કળીઓ જોઇ શકો છો કળીઓ વધારે મોટીને મોટી થતી જશે, પછી તેઓ ઉઘડશે ને ફુલો બહાર નીકળશે. દરેક કળીમાં ફુલ હોય છે.

ફુલને પાંદડાં ઝાડપર ઉગે છે. પાંદડાં પહેલ વહેલાં લીલાં હોય છે. પછી તે સુકાઇને ભુખરા ને પીળા રંગનાં થાય છે ને ભોંયપર ખરી પડે છે. કેટલાંક પાંદડાંપર તમે ઝાકળના બિંદુ જોઈ શકો છો.

---

૩૨ નાના છોકરાની રાતની સલામ.

સૂરજ હવે અજવાળું આપતો નથી. તારા ડોકીયું કરવા માંડે છે; સર્વને રાતની સલામ કહેવાનો વખત થયો છે. પંખીઓ બધાં ઉંઘી ગયા છે.

સલામ, વહાલાં નાનાં પંખીઓ! સ્હવારમાં પ્રકાશ થતા સુધી સારી પેઠે ઉંઘી જજો. મને ખાતરી છે કે જો તમે શબ્દોમાં ગાઇ શકો તો તમે "રાતની સલામ" એમ બોલત.

રાતની સલામ! મારા સુંદર ફુલો, રાતની સલામ!

તમે ઉંઘી શકશો નહિં અને આટલા તેજસ્વીપણે તમે પ્રકાશો છો તે તારાઓ; તમે આખી રાત જાગતા રહેજો!

સલામ! મારા બાપાજી ને વ્હાલી મા તમારા નાના છોકરાને બચ્ચી કરો.

સલામ! મારા પાસેના ને દૂરના ભાઇબંધો; દરેકને સલામ!